

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
HISTORICKÝ ÚSTAV

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jiří Küenburg a Mladá Vožice

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Rauchová, Ph.D.

Autor práce: Michal Bielik

Studijní obor: Historie

Ročník: 5

2011

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/ 1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č.111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 5. ledna 2011

.....

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá osobností Jiřího Künburga, posledního šlechtického majitele bývalého mladovožického svěřeneckého panství, jak v rovině soukromé, tak veřejné. Práce je rozdělena do několika kapitol a podkapitol. V první části je práce zaměřena na Mladovožicko a město Mladou Vožici. Další část bakalářské práce se věnuje rodu Künburgů a rodovému sídlu v Mladé Vožici. Čtvrtá až šestá část práce je jádrem celého tématu. Je zde rozebrán život Jiřího Künburga a jeho sourozenců a stručný osud Jiřího Künburga po roce 1945. V této části je také zmíněn mladovožický velkostatek a jeho závody. Tato práce je zaměřena na téma regionální historie se zaměřením na čelní osobnost regionu.

ANNOTATION

This bachelor's thesis deals with personality of Jiří Kuenburg – the last noble owner of the Mladá Vožice's manor – at the personal and the formal level. The thesis is divided into several sections and subsections. The first part of this thesis is focused on the town Mladá Vožice and its environs. The other parts of this thesis treat Kuenburgs' dynasty and their family estate in Mladá Vožice. The fourth to sixth part is the essence of the topic. They include analysis of life of Jiří Kuenburg and his siblings and also Jiří's fate after the Second World War. There is also mentioned a country estate and its manufactories. This thesis is devoted to regional history with focusing on the local person of consequence.

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval všem, kteří mi pomohli při psaní této práce. Na prvním místě bych rád poděkoval PhDr. Jitce Rauchové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce za podnětné rady, připomínky a cenné konzultace.

Dále bych chtěl poděkovat svým rodičům za pomoc při psaní této práce. Velké poděkování také patří paní Janě Sapíkové a panu Alexeji Salzmanovi. Děkuji také pracovníkům státního oblastního archívu v Jindřichově Hradci.

Obsah

1. Úvod	7
2. Mladá Vožice	14
2.1 Mladovožicko	14
2.2 Dějiny města	15
2.2.1 Mladá Vožice v době husitské	16
2.2.2 Nejlepší období Mladé Vožice	18
2.2.3 Mladá Vožice za třicetileté války	19
2.2.4 Mladá Vožice v držení posledního šlechtického rodu	20
2.2.5 Těžební činnost na Mladovožicku	23
2.2.6 Významní Mladovožičtí rodáci	24
3. Kuenburgové a Mladá Vožice	26
3.1 Rod Kuenburgů	26
3.2 Mladovožický zámek - 267 let sídlo rodu Kuenburgů	27
3.3 Mladá Vožice do poloviny dvacátého století	28
4. Jiří Kuenburg	31
4.1 Jiří Kuenburg	31
4.2 Sourozenci Jiřího Kuenburga	32
4.3 Osud Jiřího Kuenburga po roce 1945	33
5. Kuenburský velkostatek	35
5.1 Kuenburský velkostatek na přelomu devatenáctého a dvacátého století	35
5.2 Velkostatek za Jiřího Kuenburga	36
6. Reflexe Jiřího Kuenburga z pohledu obyvatel Mladé Vožice	41
7. Závěr	44
8. Seznam pramenů a literatury	46
9. Seznam zkratk	49
10. Seznam příloh	50
11. Přílohy	52

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá osobností Jiřího Küenburga, posledního šlechtického majitele bývalého mladovožického svěřeneckého panství, jak v rovině soukromé, tak veřejné. Časové vymezení tématu je od doby, kdy se Jiří Küenburg po narození se svou rodinou přestěhoval do Mladé Vožice, až po dobu, kdy byl jeho majetek znárodněn a on musel odejít do Salcburku.

Jiřího Küenburga lze ve vztahu k mladovožicku zařadit do skupiny lokálních významných osobností, které jsou však neprávem opomíjeny a odsunovány do pozadí zájmu badatelů, spisovatelů, ale i širší veřejnosti. Spousta obyvatel města Mladé Vožice dnes ani neví, kdo to byl Jiří Küenburg, co vše dokázal a jaký byl jeho životní osud. Místo toho, aby si lidé uvědomili, na jakém místě žijí a kdo všechno pocházel a nebo žil ve stejném místě jako oni, vzhlíží k jiným osobnostem a významným lidem z okolních regionů a říkají: „Jo, u nás nikdo takový nebyl“. O to smutnější je fakt, že v místě jejich narození či bydliště, jako je město Mladá Vožice, žila, působila nebo se narodila spousta osobností, z nichž i některé se snažily o rozvoj města a dávaly jeho obyvatelům práci a snažily se jim zajistit obživu na celý život. A právě jednou takovou osobností byl Jiří Küenburg. Lidé dnes chodí kolem staveb, které nechal postavit Jiří Küenburg a nebo pracují v závodech, které byly založeny a postaveny Jiřím Küenburgem a ani o tom nevědí. Mladá Vožice je malým městečkem s minimálním průmyslem a to minimum průmyslu z větší části začal budovat právě Jiří Küenburg.

Všechny výše zmíněné informace vedly ke zvolení tématu této bakalářské práce. Avšak před jejím započítím je nutné si položit několik otázek, které budou zodpovězeny v této práci: „Kdo byl Jiří Küenburg? Kdo byli Küenburgové? V jaké době žil Jiří Küenburg? Jaký byl život v Mladé Vožici v době, kdy ve městě bydlel Jiří Küenburg? Jak se navzájem prolínaly životy obyvatel města a Jiřího Küenburga?“. Hlavní otázka, kterou si však autor od začátku práce pokládal: „Co vše Jiří Küenburg vybudoval v Mladé Vožici a čeho se snažil dosáhnout?“. K tomuto zvolenému tématu se nabízí ještě řada dalších otázek, které lze klást z různých úhlů pohledu. Hlavní snahou této práce je nastínit život a působení Jiřího Küenburga v městě Mladé Vožici

s pestrou historií a tradicí. Zároveň stručně nastínit dobu první poloviny dvacátého století v Mladé Vožici a události, které ovlivnily nejen obyvatele města, ale i Jiřího Küenburga.

První polovina dvacátého století byla dobou velice složitou. Vzniklo mnoho nových států, které se v této době utvářely a vymezovaly si své hranice. Vznik nových států, mezi které patřilo i Československo, přinášel změny v životě obyvatel, žijících na území nově utvářených států.

Po skončení první světové války měl každý dost své práce, aby si zajistil pořádné živobytí a snažil se využít možností nově vznikajícího Československého státu. Tato situace hodně ovlivnila Mladou Vožici, kde na jedné straně se snažili někteří obyvatelé města o rozvoj svých živností nebo usilovali o nové živnosti, řemesla a služby. Na druhé straně stále největším zaměstnavatelem, tedy i chleboďárcem, byl Küenburský velkostatek, který procházel na začátku tzv. první republiky krizí, zapříčiněnou hamižností svého ředitele pana Jana Eisinga. A do této situace vstupuje mladý Jiří Küenburg, který se již po vzniku Československého státu nemůže honosit titulem hrabě, jelikož od prosince 1918 byly na území nově vzniklého státu zrušeny všechny šlechtické tituly.

Životní situaci Jiřího Küenburga lze přirovnat k římskému císaři Marcu Aureliánovi, kterému se říkalo filosof na trůně. Marcus Aurelius byl spíše filozof a chtěl se věnovat psaní a filozofii, ale situace ho donutila, aby se postavil do čela svých vojsk a vedl je v bojích skoro po celou dobu svého panování.

Důležitým obdobím, které prožíval Jiří Küenburg a mladovožičtí obyvatelé, byla doba druhé světové války. Druhá světová válka zasáhla skoro celý svět a zúčastnilo se jí něco kolem 110 miliónů lidí ve zbrani. Tento celosvětový konflikt také velkou měrou zasáhl do života Mladé Vožice a Jiřího Küenburga. Nakonec se ukázalo, že jak pro Mladou Vožici, tak i pro Jiřího Küenburga to bylo klíčové období, které rozhodlo o jeho osudu. Díky své příslušnosti k NSDAP musel Jiří Küenburg opustit Československo a již se nikdy do Československa nevrátil. A Mladá Vožice a dění v ní nabralo nový směr. Ze zámku byla udělána továrna a bývalý velkostatek byl rozkouskován a pomalu likvidován.

Při této práci je důležitý fakt, že dění a každodenní život města Mladé Vožice byl vždy nepochybně spjat s Jiřím Küenburgem a jeho velkostatkem. V mnohém se život obyvatel města a Jiřího Küenburga prolínal. Navzájem na sebe působili a

ovlivňovali se. Každý z nich hrál svou roli, jenom někdo měl hlavní roli a někdo vedlejší, ale co je spojovalo, byla prkna stejného jeviště.

Dle zvoleného tématu práce bylo nutné použití historických metod. Při práci s různými prameny bylo nutné neustálé porovnávání informací, zda se shodují nebo rozcházejí. Například různá data narození a úmrtí, která byla napsána v jedné kronice, se neshodovala s informacemi z jiné kroniky a musela být třeba nakonec porovnána s informacemi uvedenými na náhrobních kamenech. Při práci byly používány vzpomínky pamětníků a ty byly porovnávány s informacemi dobových pramenů a i v některých případech dobové korespondence. Vše však muselo být kriticky hodnoceno, jelikož třeba vzpomínky pamětníků na dobu přibližně před šedesáti lety nemusely být v některých směrech přesné. Důležitý byl pohled na každodennost regionů a hlavně lidí zaměstnaných v Kuenburských provozech. Jelikož se jednalo o malé městečko s malým počtem obyvatel a jediným hlavním zaměstnavatelem ve městě byl Jiří Kuenburg, nechalo se uplatnit mikrohistorické hledisko zasazené do dějin města a okolí.

Celá práce by však nevznikla bez patřičné literatury a dochovaných pramenů. Hlavními zdroji informací k historii města Mladá Vožice, k okolí města, k životu ve městě Mladé Vožici a hlavně k osobě Jiřího Kuenburga, byly mladovožické kroniky. Jednou z nich byla *Pamětní kniha farnosti Mladá Vožice*¹, kterou začal roku 1803 sepsávat děkan Antonín Morávek a pak následovali další. V této pamětní knize je hodně informací z dvacátých a třicátých let dvacátého století, ale o dění během druhé světové války se nedozvíme nic, jelikož se kronika v této době psala. Kniha je převážně zaměřena na veřejný život ve městě a události, které se dotýkaly přímo mladovožické farnosti. Kniha je uložena na farním úřadě v Mladé Vožici.

Dalším přínosným pramenem byla *Kniha pamětní města Mladé Vožice*², která podává asi ze všech mladovožických kronik nejucelenější informace od roku 1893 až do června 1939. Ale zase je zde problém, že zápisy v kronice končí po okupaci Československa Německem. Kronika ještě pokračuje v šedesátých letech dvacátého století, ale jedná se již o kusé informace a jednotlivé zápisy na sebe nenasazují.

¹ Pamětní knihu začal psát v roce 1803 děkan Antonín Morávek. Kniha byla psána v latinském jazyce. Po něm pokračovali ve psaní všichni další správci farnosti. Nejprve psali také latinsky, ale od pozdějších let již česky. Kronika popisuje dobu od založení města Mladé Vožice a psalo se do ní ještě po druhé světové válce. Farní úřad Mladá Vožice, Pamětní kniha farnosti Mladá Vožice.

² Kroniku začal psát od roku 1893 Josef Stibor, který byl členem obecního zastupitelstva, o čemž svědčí zasvěcenost a přesnost některých zápisů. Kronika je celá psána v českém jazyce a je uložena v Památníku Mladovožicka. Památník Mladovožicka, Mladá Vožice, Kniha Pamětní města Mladé Vožice.

Dalším zajímavým zdrojem informací je *Kronika sboru dobrovolných hasičů města Mladé Vožice*³. Cenné na této knize je, z pohledu tématu této bakalářské práce, že se nezabývá jen požáry a výjezdy hasičů, ale také veřejným životem ve městě a zachycuje i život a rozvoj Mladé Vožice. První zápisy v kronice jsou z doby založení hasičského sboru v Mladé Vožici roku 1875. Poslední zápisy jsou z března roku 1939, kdy z důvodu okupace přestala být kronika psána. Většinu zápisů v kronice učinil městský kronikář Josef Stibor. Roku 1975, kdy bylo sté výročí od založení sboru mladovožických hasičů, sepsal úplně novou kroniku Josef Beránek⁴. Jedná se o dílo s názvem *Kronika sboru dobrovolných hasičů města Mladá Vožice 1875 – 1985*.⁵ Tato nová kronika je velice důležitá pro toto téma, jelikož v ní jsou uvedeny vzpomínky pamětníků na Jiřího Küenburga a mladovožický velkostatek, které nashromáždil kronikář Josef Beránek.

Dalším zdrojem cenných informací, hlavně k mladovožickému velkostatku a částečně osobě Jiřího Küenburga, byly dva archivní fondy uložené ve státním oblastním archivu Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec. Jedná se o fond Velkostatek Mladá Vožice⁶ a fond Rodinný archiv Küenburgů⁷. Fond Velkostatek Mladá Vožice je neuspořádaný. Fond je složen z převážné většiny z písemného materiálu pocházejícího z chodu velkostatku. Nachází se v něm různé účty, výdejky, písemnosti každodenní agendy. Ve fondu se také nalézá spousta plánů a plánek a to jak dvoru a zámeckých stavení, tak i lesů a polností. Fond je velice obsáhlý ale bohužel nezpracovaný.

Druhý fond Rodinný archiv Küenburgů je také nezpracovaný. V tomto fondu je hlavně korespondence, která je dochována ve velice dobrém stavu. Jedná se o korespondenci institucionální a soukromou. V korespondenci se nacházejí různé dopisy psané Jiřím Küenburgem. Některé dopisy jsou z korespondence, kterou vedl Jiří

³ Kronika uložena, Sbor dobrovolných hasičů města Mladé Vožice, Mladá Vožice, Kronika sboru dobrovolných hasičů města Mladé Vožice.

⁴ Josef Beránek je jeden z nejvýznamnějších mladovožických kronikářů, kteří se snažili co nejvěrněji vystihnout dění v Mladé Vožici. Josef Beránek se narodil prvního března 1915 v nedalekém Kamberku. V roce 1948 se přestěhoval do Mladé Vožice, kde již zůstal. Dvacet dva let vykonával funkci knihovníka v Mladé Vožici. Od roku 1968 se stal mladovožickým kronikářem a za svou dobu stihl napsat několik nových kronik a sestavit k nim i několik obrazových příloh.

⁵ Kronika je velice obsáhlá a je v ní zahrnuta spousta informací nejen o požární ochraně ale také o spolkové činnosti ve městě Mladé Vožici a hlavně informace o šlechtickém rodě Küenburgů, vzpomínky bývalých zaměstnanců. Kronika je uložena u mladovožických hasičů, je psána v českém jazyce a je důležitou studnicí informací při psaní čehokoliv o Mladé Vožici. Sbor dobrovolných hasičů města Mladé Vožice, Mladá Vožice, Kronika sboru dobrovolných hasičů města Mladá Vožice 1875 – 1985.

⁶ Státní oblastní archiv (dále SOA) Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec, fond Velkostatek Mladá Vožice, (neuspoř.).

⁷ Státní oblastní archiv (dále SOA) Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec, Rodinný archiv Küenburgů, (neuspoř.).

Küenburg jako majitel velkostatku. Jedná se například o korespondenci s dodavatelem ohledně modernizace cihelny nebo s pozemkovým úřadem a jiným institucemi. Část korespondence je čistě soukromá. Hlavně mezi Jiřím Küenburgem a jeho sourozenci a přáteli.

Velmi přínosný byl rodinný archiv Küenburgů v Salzburku⁸. V tomto archivu se nachází materiály k Mladovožickému velkostatku a k osobě Jiřího Küenburga. Důležitá je také korespondence, která se v archivu dochovala. Archiv je soukromý a není uspořádán. Rodiny Küenburgů nechala nahlédnout jen na některé písemnosti a fotografie.

Důležitá je také literatura k danému tématu. Práci, která zasahuje do šlechtického prostředí v první polovině dvacátého století napsal Jiří Doležel⁹. Další práci, která zasahuje do tématu šlechty v době první republiky a do doby nacistické okupace, je práce od Cecilie Sternbergové¹⁰. V posledních deseti letech byla dokonce snaha vzpomenout písemnou zmínkou osudu Jiřího Küenburga, ale nakonec z toho všeho vzešla jen brožůrka od Marie Zappové nazvaná *Jiří hrabě Küenburg a Mladá Vožice*.¹¹ V této publikaci je velice stručně nastíněn život Jiřího Küenburga bez jakéhokoliv zasazení do širšího kontextu. Nejsou zde ani nikterak rozvedeny informace o velkostatku a jeho závodech což je pro osobu Jiřího Küenburga docela podstatné.

Další publikací, která se dotýká osoby Jiřího Küenburga a je spíše encyklopedického charakteru, je kniha Jaroslava Urbana *Vyprávění o mladovožických pánech*¹². V této knize autor hodně rozebírá dějiny města a šlechtických majitelů v období středověku a raného novověku a období dvacátého století je značně ochuzeno.

Dalším neocenitelným zdrojem informací, hlavně k samotné osobě Jiřího Küenburga a rodu Küenburgů, byly informace žijících potomků rodu a hlavně kniha napsaná Christophem Küenburgem *300 Jahre Langenhof*.¹³ Kniha je psána v německém jazyce a jsou v ní informace o jednotlivých členech rodu, sídlech rodiny Küenburgů a vše je doplněno cenným fotografickým materiálem. Důležité také bylo získání úmrtního parte Jiřího Küenburga a jeho příbuzných.

⁸ Rodinný archiv Küenburgů Salzburg, Korespondence Jiřího Küenburga, neuspořádáno.

⁹ Jiří DOLEŽAL, *Úvahy o české šlechtě v čase První republiky*, Svědectví, 1986, č. 77, s. 39-62.

¹⁰ Cecilia Sternbergová, *Paměti české aristokratky*, Praha-Litomyšl 2003.

¹¹ Marie ZAPPOVÁ, *Jiří hrabě Küenburg a Mladá Vožice*, Mladá Vožice 2001.

¹² Jaroslav URBAN, *Vyprávění o mladovožických pánech*, Mladá Vožice 2006.

¹³ Christoph KÜENBURG, *300 Jahre Langenhof*, Salzburg 1986.

Dobrá publikace pro historii Mladé Vožice a dění ve městě na přelomu devatenáctého a dvacátého století a první poloviny dvacátého století je *Mladá Vožice*¹⁴, jejímž editorem je Markéta Vysloužilová.

Ke starším dějinám města je nepostradatelnou knihou čtvrtý díl monumentálního díla Augusta Sedláčka *Hrady, zámky a tvrze království českého*¹⁵. A také kniha od stejného autora *Minulost města Mladé Vožice v Tábořsku*¹⁶, kde je pojednáno o jednotlivých majitelích Mladé Vožice až do devatenáctého století.

Dalším, co lze zařadit do skupiny pramenů a pro téma této bakalářské práce má značnou hodnotu, je fotografický materiál. Fotografie jsou důležité tím, že nám zachycují obraz Jiřího Küenburga a můžeme si udělat představu jak se oblékal, jak vypadal, jakého byl zevnějšku. A jsou i jiné informace, které nám mohou fotografie poskytnout nebo alespoň být k jiným informacím vodítkem a to k jednotlivým částem velkostatku. Jelikož nechal Jiří Küenburg fotograficky zachytit všechny své závody a podniky, poskytl tím dnešním badatelům jeden ze silných pramenů k době svého působení v Mladé Vožici. Některé fotografie se nacházejí v držení bývalých zaměstnanců velkostatku a část je v majetku potomků rodiny Küenburgů. Z fotografií lze třeba se dozvědět, čím jezdil Jiří Küenburg, jaká byla značka jeho automobilu, jaké automobily se používaly na velkostatku a jeho provozech, jaké byly značky a jak vypadaly. To je jen malá část toho, co lze interpretovat z dochovaného fotografického materiálu. Tento dochovaný fotografický materiál lze využít k interpretaci každodennosti a to nejen ve vztahu k Mladé Vožici ale k životu v době první republiky a období protektorátu. Zmiňované fotografie nebyly dosud dostatečně využity pro interpretaci dějin dvacátého století.

Důležitým zdrojem informací ke každodennímu životu ve velkostatku a osobnosti Jiřího Küenburga jsou vzpomínky pamětníků, kteří osobně znali Jiřího Küenburga. Zde bych asi hlavně připomněl paní Sazimovou, rozenou Štumpfovou, která byla v blízkém okolí Jiřího Küenburga a nejen, že s ním byla i několikrát na večeri nebo, že sním jezdila automobilem do Prahy. Informace od paní Sazimové jsou důležité v tom, že ona se pohybovala v blízkém okruhu Jiřího Küenburga. Informace od paní Sazimové, ale i od jiných pamětníků byly, pokud to bylo možné, ověřovány s dochovanými materiály. Nejvíce přínosné byly údaje o osobě Jiřího Küenburga.

¹⁴ Markéta VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*, Praha 2001.

¹⁵ August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království českého IV.*, Praha 1885.

¹⁶ August SEDLÁČEK, *Minulost města Mladé Vožice v Tábořsku*, Praha 1870.

V tomto případě se u paní Sazimové jednalo o ucelenou výpověď, která se navzájem prolínala se vzpomínkami jiných pamětníků. Její vzpomínky byly dobrým vodítkem v dalším pátrání a shromažďování informací a materiálu pro tuto práci.

Práce je rozdělena do několika kapitol a podkapitol. První kapitola je zaměřena na Mladovožicko a město Mladou Vožici. Jsou zde na základě literatury a pramenů vylíčeny stručné dějiny Mladé Vožice a blízkého okolí. Mladovožicko jako hospodářská oblast se správním centrem, městečkem Mladou Vožicí, převážně obývaným českým obyvatelstvem.

První kapitola je dělena do osmi podkapitol. První se ve stručnosti zabývá mladovožickem jako územím. Do dalších pěti podkapitol jsou rozděleny jednotlivé historické epochy z dějin města Mladé Vožice. Předposlední podkapitola se zabývá těžební činností v okolí Mladé Vožice, která byla vždy významným finančním příjmem pro panství. A poslední podkapitola zmiňuje nejvýznamnější rodáky Mladovožicka.

Další část bakalářské práce se věnuje rodu Kūenburgů. Také je v této kapitole zmíněn mladovožický zámek, jako sídlo rodu, a dění v Mladé Vožici v první polovině dvacátého století.

Třetí až pátá část práce je jádrem celého tématu. Je zde rozebrán život Jiřího Kūenburga a jeho sourozenců a stručný osud Jiřího Kūenburga po roce 1945. Další část je zaměřena na Kūenburský velkostatek, který hrál v životě Jiřího Kūenburga velkou roli a také ovlivňoval každodenní život některých obyvatel města Mladé Vožice. Zde si musel autor položit několik důležitých otázek: „V jakém stavu byl velkostatek v době, kdy ho Jiří Kūenburg přebíral? Jak se stavěl Jiří Kūenburg k vedení velkostatku? Snažil se nějak velkostatek modernizovat? Co všechno vybudoval a zamýšlel s velkostatkem?“. V páté části je kladen důraz na reflexi Jiřího Kūenburga z pohledu obyvatel Mladé Vožice. Jak vnímali v určitých situacích nebo událostech chování a osobu Jiřího Kūenburga? Co se o Jiřím Kūenburgovi povídalo mezi lidmi v Mladé Vožici?

V závěru je uveden přístup Jiřího Kūenburga k velkostatku a shrnutí jeho působení v Mladé Vožici v první polovině dvacátého století.

Tato práce si klade za cíl přínos hlavně regionální historii, která se poslední dobou začíná zpracovávat čím dál více. Doba, o které pojednává tato bakalářská práce ve vztahu k Mladé Vožici, není zatím příliš zpracována.

2. Mladá Vožice

2.1 Mladovožicko

Město Mladá Vožice leží v severní části jihočeského kraje, devatenáct kilometrů severně od města Tábora, na cestě spojující Tábor, Votice, Pacov, Miličín a Vlašim. Rozkládá se v malebné krajině ohraničené na všech světových stranách pásmy kopců a vrchů. Patnáct kilometrů severně se zvedá Velký a Malý Blaník, jižně a východně je obzor rámován Holými vrchy. Západní stranu uzavírají Miličínské vrchy, tzv. Česká Sibiř.¹⁷ V okolní krajině se nachází velké množství rybníků, potoků a říček. Největším vodním tokem Mladovožicka je říčka Blanice, která protéká od jihu k severu a u Českého Šternberka se vlévá do Sázavy. Mohutná lesnatá pásma se táhnou na východě od Blaníku k Chýnovu a na západě od Neustupova až k Miličínu. Mladovožicko je pro své okolí, zajímavý vzhled a kapli tyčící se na vrchu zvaném Hrad (505 m nadmořské výšky) nad městem Mladou Vožicí nazýváno „Českým Solnohradem“.

V Mladé Vožici a blízkém okolí nebyl do čtyřicátých let dvacátého století skoro žádný průmyslový závod, nejbližší průmyslovou oblastí bylo město Tábor. Mladovožicko bylo převážně zemědělskou oblastí a hlavní obživu zde zajišťovaly velkostatky a statky, lihovary, pila, kamenolom a různé malé dílny. Od doby svého vzniku prošlo město velkými proměnami a rozsáhlými vývojovými etapami.¹⁸ Podle národností náležel k nejryzejším českým krajům.¹⁹

¹⁷ Na severu je nejvyšším vrchem Velký Blaník (638 m nadmořské výšky), na jihu zase Stojslavická Hůrka (686 m nadmořské výšky). V Miličínské vrchovině je to Kalvárie (696 m nadmořské výšky) a nejvyšší vrch celého kraje jsou Mezivrata (712 m).

¹⁸ Město Mladá Vožice bylo do roku 1947 soudním okresem v politickém okrese Tábor. Okres měl rozlohu 268 km² a žilo v něm 17 422 obyvatel ve 411 dědinách a samotách, sdružených v třiceti devíti politických obcích. Měl dvě města, Mladou Vožici a Miličín a jeden městys Kamberk.

¹⁹ M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*, s. 27.

2.2 Dějiny města

Město Mladá Vožice je typem města, které se vyvinulo v raném středověku původně z podhradí královského hradu a proto jsou osudy hradu a města nepochybně spjaty.

Do poloviny třináctého století patřila část Vožicka do Chýnovského kraje.²⁰ Roku 1273 je zmiňován Stanimír z Vožice (Ztanimirum de Bazychce), který je považován za nejstaršího držitele města.²¹ Město bylo v majetku krále a bylo buď dáváno do zástavy nebo propůjčováno různým pánům. Jedním z těchto pánů, jak nám dokládá další písemná zmínka z roku 1318, byl Vilém z Vožice, který toho roku kupuje od Přibyslava ze Šelmberka Pavlovu horu, stojící hned vedle vrchu, na kterém stál Vožický hrad. Vilém z Vožice byl pečlivý správce, který dbal o svůj majetek a ohledně toho povolával i k zemskému soudu za škody, jež byly páčány na královském majetku.

Ve stejné době jako vožický hrad vyrostl nedaleko (tři kilometry severovýchodně) Mladé Vožice hrad Šelmberk, který byl založen rodem Buziců. Rod Buziců byla stará panská rodina, mající ve znaku černou sviní hlavu na zlatém štítě. Dějiny blízkého hradu Šelmberka jsou nepochybně spojeny s dějinami Mladé Vožice, neboť území patřící pánům ze Šelmberka sahalo až k samotné Mladé Vožici.

Velký rozkvět znamenalo pro Mladou Vožici čtrnácté století. Roku 1348 je už písemně připomínána Mladá Vožice jako městečko se dvěma kostely. Když na český trůn nastoupil Karel IV., český král a císař Svaté říše římské, zůstala Mladá Vožice i nadále v královském držení. Toto bylo potvrzeno v zákonu nazvaném MAJESTAS, později MAJESTAS Carolina. Dalšími zápisnými držiteli Mladé Vožice se stali Mikuláš z Pacova a později jeho syn Mikuláš z Vožice (také řečený z Pacova), který se

²⁰ Chýnov bylo pravěké hradiště, které bylo součástí velkého území rodu Slavníkovců. Po jejich vyvraždění Přemyslovci (roku 995) se stalo nejprve knížecím a potom královským správním střediskem. Roku 1250 král Václav I. vyměnil Chýnov za jiné zboží s pražským biskupem. Tím král ztrácí oporu a zatím na celém jihu Čech roste vliv rodu Vítkovců. Páni erbu pětিলisté růže zakládají města a hrady a upevňují svoji moc.

²¹ Založení města a hradu Mladé Vožice je někde datováno až do devátého století, do doby vlády knížete Spytihněva, který měl údajně vystavět na vrchu zvaném Hrad pevný hrad sloužící k úschově stříbra z dolů v okolí. Toto je ale však vyvráceno Augustem Sedláčkem již v druhé polovině devatenáctého století, A. SEDLÁČEK, *Minulost*, s. 15.

svou manželkou Eliškou měl také statky na Moravě. V době držení města pány z Pacova získalo město erb.

Jednalo se o znak, kde na modrém štítě stojí na šedé skále stříbrná hradební zeď zbudovaná z kvádrů, se třemi stínkami cimbuří. Zeď obklopuje čtyřhrannou věž z kvádrového zdiva v téže barvě, s oknem děleným jedním křížem a s červenou valbovou střechou se dvěma hroty se zlatými makovicemi. Po obou stranách věže jsou štítky pod zlatou královskou korunou, vpravo erb s kroví pánů z Pacova a vlevo červený štítek s českým královským lvem (pravá a levá strana je zde chápána heraldicky).²²

Dalším držitelem Mladé Vožice byl od roku 1390 oblíbenec krále Václava IV. Purkart Strnad z Janovic, který pocházel ze starobylého panského rodu. Zastával úřad nejvyššího dvorského sudího a od roku 1395 byl nejvyšším purkrabím pražským. Další, kdo držel Mladou Vožici, byl Zikmund Huler z Orlíka. Zikmund Huler z Orlíka pocházel z měšťanského rodu, který zbohatl na obchodu se sukнем. Zikmund Huler vykonával funkci královského podkomořího, spravoval královská města. Díky tomuto úřadu, který byl výnosný, rozhojňoval Zikmund Huler svůj majetek. Dne dvacátého třetího června 1405 se dostavil Zikmund Huler na pražskou radnici před soud, kde byl obviněn a odsouzen pro zpronevěru podle tehdejšího práva k trestu smrti.

2.2.1 Mladá Vožice v době husitské

Na krátký čas se ocitla Mladá Vožice v rukou bratra popraveného Zikmunda Hulera, Oneše z Vožice. Ale již od roku 1408 byla Mladá Vožice v držení Mikuláše z Prahy. Roku 1412 se stal držitelem Mladé Vožice Anselm z Ronova a jeho synové Jan, Vilém, Materna a Kryštof. Kraj v této době vřel náboženskými reformami, na nedalekém Kozím hrádku ležícím u města Tábora působil Mistr Jan Hus. Šestého července 1415 je mistr Jan Hus upálen. Je to zlomové datum, protože po jeho upálení se mění reformní hnutí na radikální. V kraji se rychle šířilo přijímání z kalicha. Kališníci se pravidelně scházeli na poutích konaných na hoře Tábor, na hoře Beránek u Mladé Vožice, dále u Plzně a na Orebu u Třebechovic.

²² M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*, s. 9.

Husité se dozvěděli, že v nedaleké Vožici se soustředí po bitvě u Sudoměře královské oddíly. A proto v noci na Velký pátek, pátého dubna 1420, provedl Jan Žižka v té době nezvyklý noční přepad Vožice. Tiše pobořil plaňky, kterými byla dříve Vožice obehnána (plaňka = tři – čtyři metry vysoká kláda), zapálil ji a všechny pány, kteří se nestihli zachránit, pobil. Část královských se stačila ukrýt na vožickém hradě, který pak Žižka dobýval osm dní, teprve potom se ho zmocnil a zapálil.

V dalších dvou letech se Materna z Ronova znovu zmocnil Mladé Vožice. Z Mladé Vožice dělal výpady do okolní krajiny, kde chytal husity a škodil kališníkům (tzn. šibeniční válka). To trvalo až do září roku 1425. Tehdy v době, kdy byl již Žižka po smrti (zemřel jedenáctého října 1424), byla Vožice dobývána Táborským vojskem podruhé. Husitské vojsko vedl Žižkův nástupce Jan Hvězda z Vícemilic, řečený Bzdynka. Materna se bránil a dařilo se mu to lépe než před pěti lety při prvním dobývání. Císař Zikmund ho písemně ujišťoval, že mu přispěchá na pomoc, aby vytrval. Pomoc nepřicházela, a tak se Materna z Ronova vzdal i s celou svou posádkou. Při dobývání hradu byl smrtelně raněn husitský hejtman Jan Hvězda z Vícemilic, ale ještě než zemřel, stihl propustit celou posádku hradu i s Maternou z Ronova a dočkal se jednání Pražanů s Táboři a Sirotky. Byl uzavřen tzv. Vožický mír, který byl ve skutečnosti uzavřen ve Vršovicích.²³ Po dobytí Vožického hradu nebyl již hrad obnovován a husité ho opustili o rok později.

Po husitských válkách byla Mladá Vožice v držení pánů, kteří stáli na straně Jiřího z Poděbrad. Poté byli pány panství Trčkové z Lípy, kteří po roce 1540 prodali panství Janu Voračickému z Paběnic.

Jan Voračický si vzal za ženu Annu z Polánky. Měli spolu sedmnáct dětí, z toho bylo deset synů. Když Anna zemřela, pojal za svou druhou ženu Alžbětu Koutskou z Koutu, s kterou měl dceru Elišku. Sedmnáctého září 1553 zemřel v Prčicích. Jeho panství dědil jeden z jeho synů Václav Paběn, který si roku 1548 vzal za ženu Annu Žďárskou ze Žďáru. Neměl bohužel štěstí a po smrti Anny se znovu oženil, a to s Johankou Batelovskou z Prostého. Václav Paběn byl zakladatelem renesančního zámku, který nahrazoval bývalý vožický hrad jako správní sídlo panství. Zámek byl postaven na východní straně náměstí ve tvaru písmene U, otevřenou stranou k náměstí. Šestého ledna 1565 Václav Paběn zemřel a byl pochován v kostele v Mladé Vožici. Panství se ujal Jan Karel, nejstarší z Václavových potomků. Jan Karel vykonával úřad

²³ Srov.: A. SEDLÁČEK, *Hrady*, s. 231.; J. URBAN, *Vyprávění*, s. 25 - 29.

nejvyššího berníka království a byl úředníkem při deskách zemských. Královská komora žádala po Janu Karlovi navýšení částky, kterou platil za držení Mladé Vožice, ale on na to nepřistoupil a tak se panství ocitlo v rukou královské komory.

2.2.2 Nejlepší období Mladé Vožice

Královská komora prodala panství roku 1579 Michalu Španovskému z Lisova a na Pacově. Rod Španovských již vlastnil město Pacov. Přikoupením Mladé Vožice, hradu Šelmberk a městečka Miličina²⁴ vznikla velká rodová država.²⁵ Michal Španovský se podílel na jednáních o Českou konfesi a v osmdesátých letech šestnáctého století byl v čele českých novoutrakvistů, za které jednal s císařem. Michal Španovský byl velký mecenáš a podílel se na vydání několika knih. Pro své panství se snažil udělat hodně, byl jeden z nejznamenitějších pánů Mladé Vožice a Pacova.²⁶ Po zakoupení hradu Šelmberk roku 1586 nechal přestavět starý palác na dolním hradě na reprezentativní renesanční palác. V Mladé Vožici dal postavit roku 1581 nový kostel dostavěný roku 1583. Téhož roku, kdy započala stavba nového kostela, udělil Mladovožickým právo svobodně se stěhovat, svobodný výčep víny, obchodovat se železem a solí a možnost uskladnit sůl a železo a osvobodil Mladovožické od roboty. Roku 1590 Michal Španovský znovu potvrdil privilegia, že vožičtí mohou železo a ocel prodávat za peníze nebo měnit za obilí, ale ne za pšenici nebo ječmen, aby nepřišli ke škodě Vožický a Pacovský pivovar. V roce 1598 Michal Španovský opětovně potvrdil udělená privilegia a přidal právo svobodné volby rychtáře a městské rady. Vymínil si také pravidelné dávky slepic pro vrchnost. Rudolf II. roku 1600 svolil k zápisu privilegii do desek zemských. Po smrti Michala Španovského si jeho tři synové rozdělili majetek

²⁴ Městečko Miličín bylo v majetku Petra Voka z Rožmberka, který byl donucen svou finanční situací dát městečko do zástavní držby. Tak se stal novým pánem na Miličíně roku 1593 Michal Španovský. Ale již od poloviny devadesátých let šestnáctého století vedl spor s Petrem Vokem, kdo je pánem Miličína. Michal Španovský přestal splácet smlouvené částky. Jaroslav PÁNEK (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků I-II*, Praha 1985, s. 512.

²⁵ Avšak na svých sídlech se moc Michal Španovský nezdržoval, vzhledem ke své politické činnosti byl zaneprázdněn. Od roku 1570 do roku 1575 zastával úřad podkomořího věnných měst české královny. Roku 1576 začal vykonávat funkci nejvyššího písaře království českého, kterou vykonával až do roku 1596. Díky tomu patřil do sboru soudců většího zemského soudu a byl v nejužším složení královské rady. Blíže Václav BUŽEK, *Rytíři renesančních Čech*, Praha 1995, s.124-132.

²⁶ A. SEDLÁČEK, *Hrady*, s. 233.

a novým majitelem Mladé Vožice se stal Jáchym. Ten byl úplným opakem svého otce. Nutil vožické k robotě při sklizni a česání chmele, také k chování smeček psů a k panské oboře připojil několik dědin. Vožičtí si na něj stěžovali u dvorské kanceláře. V roce 1603 Jáchym Španovský prodal Mladou Vožici Janu Bernardu Fünfkirchenovi z Fünfkirchu, pánu na Steinprunu a Kynšperku za 80 000 kop míšeňských.²⁷ Jan Bernard daroval městu Mladé Vožici městské knihy a roku 1611 založil knihy trhové a památné. Byl velký obhájce evangelických práv. Podílel se na stavovském odboji a proto mu byl jeho majetek konfiskován. Byl zatčen a uvězněn ve vězení na Zbirohu, kde zemřel.

2.2.3 Mladá Vožice za třicetileté války

Dalším majitelem Mladé Vožice byl Don Baltazar de Marradas et Vigne, císařský generál, který se stal postupně vojenským dvorním radou, velitelem královské osobní stráže, generálem jezdeckva, polním generállajtnantem a vojenským dvorním radou španělského krále. Osmnáctého dubna 1621 byl povýšen do stavu říšských hrabat. Mladou Vožici a další panství získal od císaře Ferdinanda II. jako kompenzaci za vojenské služby. Na svých panstvích prováděl rekatolizaci a Mladá Vožice byla roku 1624 prohlášena za ryze katolickou oblast. Roku 1628 udělil Mladé Vožici Ferdinand II. na žádost Dona Baltazara de Marradas právo tří výročních trhů.

Patnáctého října 1629 prodal Don Baltazar de Marradas panství vožické a šelmberské Veronice Častolárové z Dlouhé Vsi za 65 000 zlatých rýnských. Manželem Veroniky Častolárové byl Jan Šťastný Přehořovský z Kvasejovic. O Mladou Vožici se starali dobře, nechali opravit kostel na náměstí a roku 1637 mu darovali křtitelnicí, která se v něm nachází dodnes. Patnáctého června 1637 zemřela Veronika Častolárová a roku 1639 zemřel její manžel Jan Šťastný. Tohoto roku postihl Mladou Vožici mor a oběti

²⁷ Panství obsahovalo zámek a městečko Vožici s pivovarem, sladovnou, humny, pilkami, štěpnicemi, zahradami, chmelnicemi, dvorem poplužným s poplužím, též i s dvorem Novým, popl. domy, krčmami, mlýny, ves Janov s podacím a krčmou, Lhotku s podacím ve Vožici a vesnice k témuž záduší příslušející. Zámek Šemberk, dvůr poplužní, ves Pojibuky s krčmou výsadní v Bradáčově, díl v Třítěži, Radostovice s krčmou, Kouty horní i dolní, Řevničov, Bukovou s krčmou výsadní, v Křtěnovicích krčmu výsadní, díl Přítěže s krčmou výsadní, Mutice s krčmou výsadní, díl Zhoře, Oldřichov s podacím a krčmou výsadní, v Nové vsi díl, Noskov a Bělče s krčmou, ves Lbánčice s krčmou výsadní, Staniměřice s krčmou a díl Záhoří, A. SEDLÁČEK, *Minulost*, s. 42.

moru musely být pohřbívány v hromadných hrobech. Panství zdědil jejich syn Kryštof Karel Přehořovský.

Již delší dobu zuřila třicetiletá válka, která byla velkým mocensko politickým konfliktem trvajícím od roku 1618 až do roku 1648. Mladou Vožici však zasáhla až v roce 1645, kdy se v bitvě u nedalekého Jankova, patnáct kilometrů severně od Mladé Vožice, střetla vojska císařské armády a švédské armády. Císařské armádě veleli maršálek Hatzfeld a maršál Götz, švédské armádě velel maršál Lennart Torstensson. Šestého března 1645 v brzkých ranních hodinách zjistila císařská armáda, že švédské vojsko se přes noc přemístilo na levou stranu císařské bitevní sestavy. Všechny útoky císařských byly marné a po několika hodinách boje bylo rozhodnuto o vítězství Švédů. Zbytek císařské armády uprchl k Praze. Švédové se odebrali do Mladé Vožice, kde tři dny vojsko nabíralo nových sil. Z Mladé Vožice byl odeslán dopis o kořisti, o počtu zajatců od Jankova. Švédové vydrancovali město, zapálili některé domy a vypálili obce Buková, Běleč a Elbančice. Tím pro Mladou Vožici skončila třicetiletá válka.²⁸

Kryštof Karel Přehořovský nechal jako dík za zachovaný majetek postavit na vrchu zvaném Hrad, kde stál původně středověký hrad, kapli Nanebevzetí Panny Marie. Roku 1650 Ferdinand III. dal na žádost Kryštofa Karla Mladé Vožici tři výroční trhy.

2.2.4 Mladá Vožice v držení posledního šlechtického rodu

Sedmého července 1678 prodal Mladovožické panství Kryštof Karel Přehořovský říšskému hraběti Františku Ferdinandovi z Künburgu.²⁹ František Ferdinand Künburg byl solnohradský a pasovský kanovník, císařský komorník a od roku 1711 pražský arcibiskup. Postupně rozšiřoval své panství, roku 1681 přikoupil městečko Miličín, r. 1686 Německé Záhoří a Vlčkovice, r. 1691 tvrze Těmické, r. 1699 ves Třetužel, r. 1700 statek Kamberský i s vesnicemi, r. 1715 tvrz a dvůr Vitanovice a r. 1717 vsi Střítež, Lomnice a Domamyšl. František Ferdinand dal roku 1690 svolení ke

²⁸ Blíže Peter ENGLUND, *Nepokojná léta. Historie třicetileté války*, Praha 2000, s. 378-388.

²⁹ Jméno Künburg se může psát několika odlišnými způsoby. Jak dosvědčují nápisy na hrobech, listinách, domech a jiných místech a písemnostech kde se dochovalo toto rodové jméno v písemné podobě. Může se jednat o verzi latinsky psanou nebo německy psanou. Také je možné najít, například v některých kronikách, verzi latinsko-českou. Jelikož práce pojednává o posledním majiteli mladovožického panství přiklonil jsem se k variantě německé – Künburg. Takto psaná verze je například i na náhrobku Jiřího Künburga.

stavbě nové fary, již zděné na rozdíl od původní dřevěné. Roku 1697 postihl Mladou Vožici požár, který si vzal za oběť domy stojící na horním náměstí. Čtvrtého dubna 1720 s povolením císaře Karla VI. zřídil z Mladé Vožice a přínaležejících statků fideikomis.³⁰ Fideikomis byl zřízen pro bratra Jana Josefa hraběte z Künburgu, který zastával funkci tajného rady a komořího a jeho rodinu. Jan Josef se ujal panství po roce 1720, ale již roku 1726 zemřel. Roku 1726 potvrdil František Ferdinand privilegia, ale odebral vožickým právo na sklad soli a šenk vína. Sedmého srpna 1731 František Ferdinand zemřel. Panství se ujal Maxmilián Josef hrabě Künburg, který byl synem Jana Josefa hraběte Künburga a Marie Josefy rozené hraběnky Harrachové. Maxmilián Josef zastával stejně jako jeho otec funkci tajného rady a komořího. Za dobu správy rodinného panství přestavěl renesanční zámek v Mladé Vožici na reprezentativní barokní sídlo odpovídající vznešenosti rodu. Roku 1731 Maxmilián Josef zemřel. Jeho nástupcem se stal František Josef hrabě Künburg, kterého jeho otec počal se svou první ženou Hedvikou Marií rozenou hraběnkou Collonou z Felsu. František Josef byl tajným radou, lovčím a dědičným číšníkem v Solnohradsku. Za jeho doby se dokončovaly úpravy na Mladovožickém zámku a byl postaven zámeček v nedalekých Elbančicích na místě pramene s léčivými účinky. Tento zámeček daroval své ženě Anně Marii Terezii rozené hraběnce Firmiánové, se kterou měl tři syny, z nichž nejstarší byl Leopold.

V polovině osmnáctého století se začal František Josef zajímat o těžbu stříbra z dolů, které ležely na jeho panství. Bylo to hlavně v okolí Řemíčova, ve Lhotce, Starém Cechu, Výlevech a přitom nechal obnovovat i starší a opuštěné doly.

Během své vlády se musel František Josef potýkat i s nepříjemnostmi, jako tomu bylo roku 1738, kdy došlo ke změně robotního patentu a poddaní se bouřili. Došlo to dokonce tak daleko, že musely být na potlačení nepokojů povolány vojenské oddíly z Pražské posádky. Vojáci po nějakém čase vzpouru potlačili a v měsíci srpnu se v Mladé Vožici konala komise. Po uklidnění situace vojsko odtáhlo zpět.³¹

Aby toho nebylo málo, tak v době sedmileté války³² byl zřízen na zámku v Mladé Vožici vojenský špitál. Roku 1760 se veliteli mladovožické vojenské posádky

³⁰ Fideikomis = svěřenecký statek, což byl majetek, který přecházel na určené následníky v rodu jako nezczitelný. Majetek tak byl zachovávan jako rodinný celek a byla tím určena dědičná posloupnost, Václav RAMEŠ, *Slovník pro historiky a návštěvníky archivů*, Praha 2005, s. 75-76.

³¹ M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*, s. 15-16.

³² Sedmiletá válka (1756-1763) byla válkou mezi Pruskem a Rakouskem, Jeremy BLACK, *Evropa osmnáctého století*, Praha 2003, s. 324-325.

narodil syn František Štěpán Ludvík Žižka rytíř z Trocnova, který byl křtěn v kostele v Mladé Vožici a jeho kmotrem byl samotný císař František Lotrinský.³³

A nyní zpět k Františku Josefovi hraběti Kuenburg. Roku 1788 byla vybudována v Mladé Vožici nová škola o dva roky později byl rozšířen a přestavěn kostel sv. Martina. Roku 1793 František Josef zemřel.

Mladé Vožice se ujal jeho nejstarší syn Leopold Josef hrabě Kuenburg. Měl dva bratry Zikmunda a Arnošta, kteří od svého otce dostali statky ve Slezsku a na Moravě panství Tovačov a Střílky. Leopold Josef byl nejvyšší podkoní a komoří. Nechal za své vlády na přelomu osmnáctého a devatenáctého století opravit hradní věž hradu Šelmberk, zbudovat šestnáct zubů cimbuří na vrcholu věže, obnovit schody do věže a také upravil okolí zříceniny. Více toho nestihl, protože jedenáctého srpna 1812 zemřel. Panství převzal jeho nejstarší syn Karel hrabě Kuenburg. Ten nechal rozšířit kapli na vožickém vrchu zvaném Hrad, upravil okolí kaple a při cestě ke kapli zřídil křížovou cestu.³⁴ Dvacátého prvního června 1832 zemřel a byl pochován v kapli, kterou nechal opravit. Jelikož Karel neměl žádné děti, panství se ujal jeho mladší bratr Jan Nepomuk hrabě Kuenburg, ale po šesti letech zemřel a panství se na delší čas chopil Karel II. hrabě Kuenburg, syn Jana Nepomuka.

Druhá polovina devatenáctého století byla pro Mladou Vožici velice úspěšná a bohatá jak na společenský život ve městě, tak i na stavební činnost.³⁵ V letech 1869-1871 byla postavena druhá školní budova a již v roce 1877 byla rozšířena. V této době se také rozšiřoval vodovod, který dříve napájel jen zámecký areál a nyní byly zbudovány nové kašny ve městě. Důležitá je událost z roku 1874, kdy vožický kostel spolu s farou byly povýšeny na děkanství. Tato doba byla také důležitá pro zakládání spolků a rozvíjení spolkové činnosti. V roce 1862 byl založen zpěvácký spolek „*Vlastimil*“ a o tři roky později začal svou činnost „*Spolek divadelních ochotníků*“. Roku 1884 začal vycházet časopis „*Vožičan*“, který vychází až dodnes.³⁶ Rok 1884 byl ale pro rod Kuenburgů nešťastným rokem, neboť zemřel Karel II. hrabě Kuenburg. Panství převzal nejstarší Karlův syn Vincenc, jenž byl c.k. komořím a rytmistrem. Rok nato byla v Mladé Vožici založena tělovýchovná jednota SOKOL. Zatím co lid vožický

³³ M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*, s. 16.

³⁴ A. SEDLÁČEK, *Minulost*, s. 78-79.

³⁵ V roce 1875 bylo v Mladé Vožici 284 domů. Celkem mělo město 2190 obyvatel. V této době byl v Mladé Vožici c.k. okresní soud, c.k. berní úřad, obecní úřad, c.k. notářství, c.k. četnictvo, c.k. finanční stráž, hřebčinská stanice, vrchnostenský důchodový úřad, občanská záložna, svaz dobrovolných hasičů, c.k. pošta a telegrafní stanice, okresní výbor, lékárna, doktor medicíny a chirurgie, ranhojič, pivovar a vinopalna. M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*, s. 17.

³⁶ TAMTÉŽ, s. 17.

zakládal spolky, světil prapory a dělal sbírky na různá díla, majitel panství Vincenc si se správou majetku hlavu nedělal a roku 1896 bylo zjištěno, že panství vožické má 840 000 zlatých dluhů. A tak na panství byla zavedena sekvestrace³⁷ a sekvestorem byl jmenován Leopold II. hrabě Küenburg, bratr Vincence.

Významnou událostí nejen pro Mladou Vožici, ale i pro celé okolí byly vojenské manévry konané třináctého – sedmnáctého září 1913. Manévru se zúčastnilo 100 000 vojáků pod velením Františka Ferdinanda d'Este. A ani ne za rok vypukla velká válka, která byla později nazvána I. světovou válkou. Ale ještě předtím se konaly v Mladé Vožici městské volby. Ve volbách bojovali o prvenství dvě strany a to pokroková strana a křesťanská strana.

Prvního února 1915 zemřel bývalý majitel panství Vincenc hrabě Küenburg. Leopold II. hrabě Küenburg měl však hlavní starosti s panstvím a jeho dluhy a když přišel rok 1918, nastaly pro jeho panství další problémy, které musel řešit. Asi nejvíce potěšující bylo pro Leopolda narození jeho tří dětí, druhého dubna 1910 se narodila Agnes, dvacátého sedmého dubna 1912 se narodil Jiří a dvanáctého září 1917 Elizabeth. Prostřední z dětí Jiří Küenburg je dalším a zároveň posledním majitelem mladovožického panství.

2.2.5 Těžební činnost na Mladovožicku

Okolí Mladé Vožice bylo již v období raného středověku v popředí zájmu rudného hornictví. Stříbrné rudy se těžily hlavně na jihozápadě od Mladé Vožice a to v revíru označovaném nejčastěji jako starovožicko-ratibořskohorský. Revír byl tvořen dvěma centry. Starou Vožicí na severu a Ratibořskými horami na jihu. Z roku 1526 máme zprávu, že král Ludvík propůjčil bratřím Měděncům dolové právo v Ratibořicích a okolí. Bratři Měděnci však v roce 1530 prodali Ratibořice Václavu Přehořovskému z Kvasejovic. Roku 1586 přijal Vilém z Rožmberka od císaře na třicet let do nájmu ratibořské doly. Výnosné však pro Rožmberka začaly být až za vlády Petra Voka z Rožmberka. První údaje o množství vytěženého stříbra jsou z let 1596 – 1631. Tehdy se vytěžilo 14 750 kg stříbra. Po smrti Petra Voka se doly dostaly na čas do královské

³⁷ Sekvestrace = ustanovení nucené úřední správy majetku, V. RAMEŠ, *Slovník*, s. 248.

správy a po roce 1622 přešly do držení Jana Oldřicha z Eggenbergu. Eggenbergové v celém revíru rozšířili těžbu a začali razit významné odvodňovací dílo nazvané Janova dědičná štola. V rozmezí let 1632-1691 vytěžili celkem 1753 kg stříbra. Do velkého úpadku se pak doly dostaly na přelomu sedmnáctého a osmnáctého století. Velký rozmach v těžbě nastal opět od roku 1719, kdy panství vlastnili Schwarzenbergové. Rozšířili těžbu o nová místa a roku 1817 nechali razit Josefovou dědičnou štolu, již druhou odvodňovací štolu. V první třetině devatenáctého století docházelo k úpadku těžby a v druhé polovině devatenáctého století byly starovožické doly uzavřeny. V období let 1721-1850 se vytěžilo 70 643 kg stříbra. František Josef hrabě Kuenburg vytěžil z dolů ležících na jeho panství v letech 1760-1783 celkem 6706 kg stříbra. Dolování však přestávalo být výnosným a tak roku 1832 předal Karel Kuenburg zdarma doly erární báňské správě, která doly provozovala ještě dvacet let. Celkem dle známých údajů o těžbě se celkové množství vytěžené ve starovožicko-ratibořskohorském revíru odhaduje na 100-120 tun stříbra.³⁸

2.2.6 Významní Mladovožičtí rodáci

Zde je nutné si připomenout dva významné rodáky z Mladovožicka, kteří svým významem přesahují hranice nejen Mladovožicka ale i Českého království. Jsou jimi Mistr Vojtěch Raňkův z Ježova a Mistr Matěj z Janova. Mistr Vojtěch Raňkův z Ježova byl český učenec, mistr svobodných umění, doktor teologie, vynikající profesor a rektor pařížské univerzity, kanovník kapituly sv. Víta a scholastik.³⁹ Jako starší krajan se snažil pomáhat a podporovat Mistra Matěje z Janova. M. Matěj z Janova se narodil někdy v rozmezí let 1350 – 1355 v Janově jeden kilometr jihovýchodně od Mladé Vožice. V mládí se dostal do Prahy, kde byl kratší dobu žákem nebo aspoň posluchačem Milíče z Kroměříže. Od roku 1372 studoval Matěj za podpory Vojtěcha Raňkova z Ježova v Paříži a roku 1376 dosáhl hodnosti mistra svobodného umění. Pařížská univerzita na Matěje hodně zapůsobila a pomohla mu proniknout dále v otázkách církevních: „Pařížská univerzita na něj měla nesmírný vliv a pokud se o ní zmiňuje ve svém literárním díle – a činí tak při mnoha příležitostech – vždy o ní mluví nejen s respektem,

³⁸ Blíže Richard NOUZA – Miloš RENÉ, *Dolování stříbrných rud na Mladovožicku*, Mladá Vožice 1986.

³⁹ J. URBAN, *Vyprávění*, s. 16.

ale s velkou oddaností a láskou a s rétorickou, až básnickou vynalézavostí. Vlastimil Kybal, jehož stará monografie o Matěji z Janova u roku 1905 nebyla dosud překonána a stěží překonána být může, vidí v pobytu v Paříži, speciálně v Matějově studiu na teologické fakultě, druhý rozhodující vliv na jeho osobnost po působení Milíčově: v Paříži objevil Matěj, motivován k tomu pařížskými teology a četbou církevních otců Augustína a Jeronýma, bibli. Ta se mu stala zdrojem teologického poznání a vůbec hlavním pramenem jeho práce⁴⁰. Roku 1381 se Matěj z Janova vrátil do Prahy a opět s podporu Vojtěcha Raňkova z Ježova byl jmenován zpovědníkem u sv. Víta. Občas také kázal v českém jazyce u sv. Mikuláše a na Starém Městě. Avšak proti jeho kázáním zakročila arcibiskupská konzistoř a pohnala Matěje z Janova k arcibiskupskému soudu. U soudu musel Matěj z Janova odvolat některé své názory. Před arcibiskupským soudem stál ještě několikrát a musel slíbit arcibiskupovi poslušnost aby mu byl povolen výkon kněžské služby. Třicátého listopadu 1393 Matěj z Janova zemřel a byl pochován v chrámu sv. Víta na Pražském hradě. Matěj z Janova byl nazýván Mistrem Pařížským. Jeho učení je obsaženo v jeho velkém díle *Regulae Veteris et Novi Testamenti*. Dílo je psáno latinsky a má šest svazků, v nichž je obsaženo pět knih, dělených dále na traktáty a distinkce.

Další významnou osobností byl Jan Jeník z Bratřic, který se narodil v roce 1756 v nedalekém Radvánově. Jan Jeník po studiích na jezuitské koleji se stal vojákem Plzeňského pěšího pluku číslo 35, u kterého sloužil dvacet pět let. Věnoval se psaní knih, sepisování různých událostí, napsal osmnáctisvazkové dílo *Bohemika*. Zemřel v roce 1845.⁴¹

Významným vožickým rodákem byl také August Sedláček. Narodil se dvacátého osmého srpna 1843 na Žižkově náměstí v čp. 190. Roku 1850 se rodina přestěhovala do Počátek, jelikož jeho otec se tam stal okresním soudcem. Sedláček začal chodit do školy v Mladé Vožici a pak v Počátkách. Do gymnázia chodil v Jindřichově Hradci, v Jihlavě a v Písku, kde maturoval. Poté vystudoval filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Učil na školách v Litomyšli, Rychnově nad Kněžnou a pak v Táboře. V Táboře roku 1899 odešel do penze. Pořídil si dům v Písku a dožil v něm až do své smrti patnáctého ledna 1926. August Sedláček byl český historik,

⁴⁰ Blíže Milan MACHOVEC – Jana NECHUTOVÁ, *Mladá Vožice k počtě Mistra Matěje z Janova*, Mladá Vožice 2000, s. 11.

⁴¹M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*, s. 108.

genealog a heraldik. Jeho velkým dílem jsou patnácti svazkové „*Hrady, zámky a tvrze království českého*“.⁴²

3 Küenburgové a Mladá Vožice

3.1 Rod Küenburgů

Panská rodina, která pochází z Korutan. První zmínky o rodu lze zaznamenat již ve dvanáctém století. Na přelomu patnáctého a šestnáctého století se rod rozdělil na dvě linie, Ungersbach a Prunsee. V druhé polovině devatenáctého století linie Prunsee vymřela. V roce 1613 byl linii Ungersbach udělen stav svobodných pánů a rod tehdy užíval jména Küenburg von Khünegg, Ungersbach und Jasbina.⁴³ V Salcburku si Küenburgové vybudovali honosné rodové sídlo, které se dochovalo do dnešní doby v původním rozsahu.⁴⁴ Roku 1665 byl rod povýšen do hraběcího stavu. Členové rodu zastávali různé vysoké církevní funkce. Jako například Maxmilián Gandolf, solnohradský arcibiskup.⁴⁵ Nejznámějším členem rodu byl František Ferdinand hrabě Küenburg, jenž vystudoval v Římě teologii a stal se solnohradským a pasovským kanovníkem, lublaňským biskupem a vykonával funkci císařského vyslance v Lisabonu. Roku 1711 se stal pražským arcibiskupem.

Po zakoupení mladovožického panství roku 1678 a vytvoření fideikomisu se rod rozštěpil na větev solnohradskou a Mladovožicko u. Mladovožická větev rodu se ještě

⁴² Josef BLÜML, „August Sedláček a české dějepisectví“, in: B. Kopiczková (ed.), *August Sedláček a pomocné vědy historické* (Sborník prací z konference ke stopadesátému výročí narození Augusta Sedláčka), Mladá Vožice 1995, str. 11–22.

⁴³ Blíže Ch. KÜENBURG, *300 Jahre*; Petr MAŠEK, *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, Praha 2008; J. URBAN, *Vyprávění*; M. ZAPPOVÁ, *Jiří*.

⁴⁴ Rozsáhlý palác rodiny Küenbuergu sestával původně ze tří velkých domů, které patřily vlivným služebníkům arcibiskupa. Jádrem tvořil městský hrad pánu z Kuchlu. „Kuchlerhof“ se prvně zmiňuje v dokumentech v roce 1350, kdy bylo majitelům kláštera „Sv.Petra“ povoleno probourat bránu do zadní zahrady (Frauengarten). Hrad se stával ze dvou domů se zahradou, velkou konírnou a vysokou věží, která ale byla na povel arcibiskupa Wolfa-Dietricha v roce 1605 zbořena. S věží tak zmizelo jedno z velkých čapích hnízd, tak charakteristických pro tehdejší centrum Salzburgu. Celý komplex byl obehnan mocnou zdí. Palác dnes leží mezi ulicemi Sigmund-Haffner-Gasse a Wiener-Philharmoniker-Gasse.

⁴⁵ Zasloužil se o poslední velkou úpravu Salcburské pevnosti Hohensalzburg. Díky němu se přistavěla bašta „*Feuerbastei*“, nazývaná také Küenburgova bašta.

rozrostla o větev slezskou a tovačovskou. Tovačovská větev byla nejmladší a statky byly v držení rodu až do osmdesátých let devatenáctého století, kdy byly prodány. Větev slezská se dále rozrůstala, avšak v roce 1942 vymřela.

Mladovožická větev držela rodový fideikomis do poloviny dvacátého století. Posledním majitelem Mladé Vožice byl Jiří hrabě Kuenburg až do roku 1945, kdy mu bylo panství zabaveno.

3.2 Mladovožický zámek - 267 let sídlo rodu Kuenburgů

Důležité je také se zmínit o mladovožickém zámku, který získal svou nynější podobu právě v době držení rodem Kuenburgů.⁴⁶

Mladovožický zámek byl postaven v letech 1570 – 1603. Jeho zakladatelem byl Václav Voračický z Paběnic. Zámek měl renesanční podobu, jednalo se o stavbu ve tvaru písmene U otevřenou do náměstí. Hlavních a největších stavebních úprav se zámek dočkal v první třetině osmnáctého století, kdy byl celý barokně přestavěn. Přestavbou zámku vzniklo reprezentativní sídlo mladovožické větve rodu Kuenburgů. Barokní přestavbou vznikla čtyři zámecká křídla, která dohromady tvoří obdélníkový tvar zámku s vnitřním uzavřeným nádvořím. Zámek měl dvě patra. Přízemí zámku bylo určeno hlavně pro provozní účely a nacházelo se tam i několik bytů služebnictva zámku. První patro zámku bylo tzv. reprezentativní patro, kde měl majitel panství přijímací pokoj s předsíněmi, pracovnu, kabinet a jídelnu. Také se v prvním patře nalézaly soukromé prostory jako ložnice a místnost oblékárny. Ve druhém patře byly obytné pokoje, obrazárny, světnice s různými uměleckými díly. Zámek byl vyzdoben v polovině osmnáctého století freskami a zčásti i štukovou výzdobou. Zámek byl klasicistně upraven a nově v interiérech vyzdoben.⁴⁷

Významná je Kuenburská knihovna jejímž zakladatelem je František Ferdinand hrabě Kuenburg.⁴⁸ Kuenburg a jeho následovníci shromáždili knihy, rukopisy a

⁴⁶Blíže k historii zámku Richard HRDLIČKA, *Staré domy a domky vožické*, uloženo v Památník Mladovožicka, nevydáno; Archiv autora.

⁴⁷ Takto se zámek zachoval až do dnešní doby, své na něm zanechal provoz závodu KOH-I-NOOR, který fungoval v zámku od roku 1947 až do roku 1987. Devastaci také neušel v devadesátých letech dvacátého století. Dnes je zámek postupně rekonstruován.

⁴⁸ Blíže Antonín Dolenský, *Kuenburská knihovna*, Praha 1929.

prvotisky různého zaměření: theologie, filozofie, pedagogika, právo, národní hospodářství, historie, geografie, cestopisy, přírodní vědy, hospodářství, umění, klasická filologie, literatura, encyklopedická díla, periodika, knihovnictví a jazykové knihy. Celkem v roce 1929 bylo v knihovně 78 rukopisů, 25 prvotisků a 2812 svazků tisku.⁴⁹

3.3 Mladá Vožice do poloviny dvacátého století

Dvacáté století bylo pro Mladou Vožici důležité jak z pohledu utváření města tak i vývoje průmyslu, který byl v oblasti postrádán. Nejhorším obdobím pro město a jeho obyvatele byly dvě světové války, které značně ovlivnily život mladovožických obyvatel.

Dne dvacátého osmého července 1914 vypukla první světová válka, která se také vepsala do dějin města Mladé Vožice. Již na začátku války byl v zámku zřízen lazaret pod hlavičkou Červeného kříže. V průběhu války začaly být nedostatkové některé potraviny, a tím jejich cena stoupala. Docházelo i k nedostatku jiného sortimentu jako například látek, petroleje, uhlí a kvůli odvodům také sena, slámy, obilí a brambor. V půlce roku 1917 byl zřízen v Mladé Vožici telefon, to lze považovat asi za jediné pozitivum z celých válečných let.

Dne dvacátého osmého října 1918 byl vyhlášen samostatný Československý stát, což bylo Mladovožickými přijato s nadšením. Po roce 1918 byly v Mladé Vožici dvě autodílny, pletárna⁵⁰, prádelna a žehlárna. Největším zaměstnavatelem byl Kuenburský velkostatek, pila, cihelna, pivovar a rybí sádky. Další možnou obživou byla práce v kamenolomu, lihovarech, na jatkách, ve mlýnech, ve státním hřebčinci a u lesní správy.⁵¹

První volby v Československu do obecního zastupitelstva se konaly patnáctého června 1919. Právoplatných voličů bylo 1076 a voleb se zúčastnilo 963 voličů. Ve

⁴⁹ Knihovna byla na zámku uložena i po znárodnění zámku v roce 1945. V roce 1947 bylo však rozhodnuto mladovožický zámek zařadit do druhé památkové kategorie tzn. pro hospodářské účely. A tak byla knihovna čtvrtého a pátého listopadu 1947 odvezena nejprve na zámek Jemniště a později uložena na zámku ve Veltrusech. V dnešní době se nachází v muzeu knihy ve Žďáru nad Sázavou.

⁵⁰ Výroba látek, krajek, oblečení.

⁵¹ M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*, s. 21 – 22.

volbách vyhrála sociální demokracie s 337 hlasy, druzí byly živnostníci s 253 hlasy.⁵² V roce 1920 byl v Mladé Vožici zaveden elektrický proud. Bylo zřízeno pouliční osvětlení a provedeny instalace v domech. O rok později byla zavedena autobusová doprava na trase Tábor – Mladá Vožice. Od roku 1931 zajišťovala autobusovou dopravu Jihočeská společnost JAS. Již od poloviny devatenáctého století usilovala Mladá Vožice o postavení železniční trati. Trať byla vždy maximálně plánována, ale k její stavbě nikdy nedošlo.⁵³

Významnou akcí konanou v Mladé Vožici byla živnostensko – zemědělská a kulturní výstava uskutečněná od osmého do dvacátého druhého srpna 1926.⁵⁴ Výstava byla pořádána vožickými živnostníky díky tomu, že ve dvacátých letech dvacátého století nastal ve městě rozvoj živností. V roce 1938 byli ve městě dva lékaři, dentista, lékárna, drogerie, dva hotely, několik restaurací, čtyři peněžní ústavy, pošta, telefon, telegraf, okresní soud, berní úřad, důchodková kontrola, četnická stanice, notářský úřad, advokát, kancelář Jihočeské autobusové společnosti (JAS).⁵⁵

Již roku 1938 bylo každému jasné, jak vážná situace nastává pro Československo a jeho obyvatele. Nikomu v Mladé Vožici a jejím okolí neunikly manévry armády, která se po mobilizaci připravovala na nejhorší, k čemuž nakonec nedošlo a vojáci byli odvoláni z hranic. Československo postoupilo pohraniční oblasti a o několik měsíců později, po odtržení Slovenska, německá armáda obsadila patnáctého března 1939 zbytek bývalého Československa. Šestnáctého března 1939 vyhlásil Adolf Hitler na zabraném území Protektorát Čechy a Morava.⁵⁶ Prvního září 1939 útokem na Polsko zahájil Vůdce druhou světovou válku.

V Mladé Vožici byla první válečná léta znát na nedostatku potravin a některých surovin jako například železa. V roce 1942 byly protektorátní správou zabaveny dva kostelní zvony. Tento rok také na mladovožické občany dolehly hrůzy války. Gestapem byli zatčeni členové odbojové skupiny Mladovožicka. Druhého září 1942 bylo odvečeno sedmdesát židů z Mladé Vožice do vyhlazovacího tábora Malý Trostinec, z nichž se nikdo nevrátil. Mladovožičtí odbojáři sváděli po celou dobu války nerovný

⁵² Sociální demokracie získala 337 hlasů, 253 hlasů živnostníci, 159 hlasů národní demokraté, 107 agrárníci a 99 hlasů měli národní socialisté. Tamtéž, s. 23.

⁵³ Alexej SALZMAN, *Padesát let sloužíme lidu*, Mladá Vožice 1971.

⁵⁴ K této výstavě vznikl katalog. Kolektiv autorů, *Katalog živnostensko – zemědělské a kulturní výstavy v Mladé Vožici*, Mladá Vožice 1926.

⁵⁵ Karel Emanuel ROSOL – Marie KRŠKOVÁ, *Průvodce Mladou Vožicí a okolím*, Praha 1938.

⁵⁶ Kolektiv autorů, *Památka místa boje Československého lidu proti fašismu*, Praha 1955.

boj s tábořským gestapem, který řada z nich zaplatila svým životem.⁵⁷ V prvních květnových dnech přišla do Mladé Vožice zpráva oznamující konec války. Všichni slavili, ale po čase se ukázalo, že je to předčasné, jelikož v okolí byli ještě Němci. Z nedalekých Votic přijela do Mladé Vožice německá vojenská jednotka, která měla zjednat pořádek. Druhý den Němci odjeli, protože se již blížila Rudá armáda, která devátého května osvobodila Mladou Vožici.⁵⁸

V prvních volbách po skončení druhé světové války v roce 1946 zvítězila komunistická strana. Do této doby bylo v Mladé Vožici sedmdesát čtyři různých řemeslníků a třicet sedm obchodů a obchůdku.⁵⁹ Do roku 1947 byla Mladá Vožice soudním okresem v politickém okrese Tábor. Od roku 1949, po vzniku krajských národních výborů, začala Mladá Vožice patřit k Praze a okresním národním výborem k Voticím.⁶⁰

⁵⁷ TAMTÉŽ, s. 104 – 107.

⁵⁸ Památník Mladovožicka, Mladá Vožice, kniha Pamětní města Mladé Vožice, s. 224.

⁵⁹ Před rokem 1945 byly v Mladé Vožici okresní soud, expozitura okresního soudu, lesní správa, berní úřad a exekutor, finanční a důchodová kontrola, četnická stanice, lékárna, dva lékaři, zubař, dva zvěrolékaři, zvěrokleště, notář, dva advokáti, dvě autodrožky, dva hotely, šest hostinců se třemi kuželníky a tři povoznictví. Dále zde byly chudobinec, sirotčinec, okresní péče o mládež, poštovní úřad a kino Legie. Dále byly v Mladé Vožici záložny: Hospodářská, lidová, občanská a Hermes a zástupci čtyř pojišťoven. M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*, s. 26.

⁶⁰ TAMTÉŽ, s. 27.

4 Jiří Küenburg

4.1 Jiří Küenburg

Celým jménem Georg Adalbert Maria Johannes Leopold Canisius se narodil dvacátého sedmého dubna 1912 v Salcburku, kde byl i pokřtěn⁶¹. Jeho otcem byl Leopold Küenburg, který se narodil dvacátého šestého listopadu 1848 v Linci. Byl třikrát ženatý. Se svou první ženou Gabrielou Weseeyovou měl syna Maxmiliána a dceru Gabrielu. Maxmilián se narodil čtrnáctého března 1886. Byl doktorem filozofie a teologie, profesorem a v letech 1928 až 1935 rektorem na univerzitě v Tokiu. Tam také dvacátého druhého září 1957 zemřel. Druhé Leopoldovo manželství bylo bezdětné. Do třetího manželství vstoupil roku 1909 s Eleonorou hraběnkou ze Spiegelfeldu. Spolu měli tři děti. Agnes narozená druhého dubna 1910 byla nejstarší ze tří sourozenců. Druhý se narodil Jiří a o pět let později nejmladší Elizabeth.

Jiří vyrůstal v Mladé Vožici. Od roku 1919 začal navštěvovat vožickou školu. Prospíval výborně a to i přes rodinnou tragédii, která se stala dne dvacátého června 1921, kdy tragicky zemřel jeho otec.⁶² Od roku 1921 do roku 1922 navštěvoval Jiří německou chlapeckou školu v Českých Budějovicích, kde měl také výborný prospěch. Do roku 1925 byl žákem arcibiskupského gymnázia v Praze Bubenči. Později však přešel na německou reálku v Praze II., kde roku 1929 dokončil svá studia. V roce 1933 završil svá studia maturitou.⁶³

Jelikož zemřel Jiřímu otec když mu bylo devět let, byl jeho poručníkem ustanoven JUDr. Nádherný.⁶⁴ Panství za nezletilého Jiřího spravovala jeho matka Eleonora Küenburgová a správce velkostatku Jan Eising. V roce 1933 bylo Jiřímu dvacet jedna let a převzal Mladovožický velkostatek. Staral se o provoz a rozvoj velkostatku a závodů spadajících do jeho vlastnictví. Za druhé světové války byl Jiří

⁶¹ Blíže Ch. KÜENBURG, *300 Jahre*; J. URBAN, *Vyprávění*; M. ZAPPOVÁ, *Jiří*; M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice*.

⁶² Dvacátého června 1921 jel Leopold Küenburg do Prahy. Při vystupování z tramvaje v Jindřišské ulici se smrtelně zranil. Několik hodin poté zemřel v nemocnici. Ch. KÜENBURG, *300 Jahre*.

⁶³ M. ZAPPOVÁ, *Jiří*, s. 38.

⁶⁴ JUDr. Nádherný byl majitel velkostatku Chotoviny, jenž sousedil s Mladovožickým velkostatkem.

Küenburg členem NSDAP⁶⁵ a vzhledem k tomu mu byly zámek, velkostatek a vše k tomu příslušející po roce 1945 konfiskovány. V březnu roku 1945 opustil Jiří Mladou Vožici a odjel do Salcburku. Čtvrtého května 1961 Jiří Küenburg zemřel. Pohřben je na hřbitově u kostela sv. Petra v Salcburku.⁶⁶

4.2 Sourozenci Jiřího Küenburga

Jiří Küenburg měl čtyři sourozence z toho dva vlastní a dva nevlastní. Nejstarší ze sourozenců byl Maxmilián. Celým jménem Maxmilián Karl Vinzenz Clemens se narodil čtrnáctého března 1886 v Hollanbrunu. Větší část života žil v Japonsku, kde působil jako univerzitní profesor v Tokiu. V roce 1910, kdy ještě Jiří Küenburg nebyl na světě, se Maxmilián vzdal všech svých dědických práv na rodinný majetek. V Tokiu žil a cítil se osamocen, jak píše ve svých dopisech adresovaných svému bratrovi Jiřímu.⁶⁷ I přes věkový rozdíl dvacetšest let, který byl mezi Maxmiliánem a Jiřím, si oba bratři dobře rozuměli a udržovali mezi sebou písemný kontakt. Z dopisů je ale patrný již zmiňovaný věkový rozdíl. Korespondence mezi oběma bratry fungovala i v době druhé světové války, vyjma posledních dvou let. Maxmilián zemřel dvacátého druhého září 1957 v Tokiu.

Druhorozená byla Gabriela, která se narodila dvacátého prvního ledna 1890 v Hollabrunnu. V Salcburku měla dne druhého října 1913 svatbu a za muže si vzala Johanna Maxmiliána hraběte Preysing – Lichtenegg – Redwitz. Osmého října 1975 zemřela ve Wasserburgu, kde byla i pohřbena.⁶⁸

Jak bylo v úvodu napsáno, měl Jiří vlastní a nevlastní sourozence. Již zmiňovaní Maxmilián a Gabriela byly nevlastními sourozenci Jiřího. Vlastními sourozenci byli Agnes a Elizabeth. Agnes Maria Franz de Paula Gabriela se narodila druhého dubna 1910 v Salcburku. Osmého dubna 1931 se provdala za Raula von Normana. Zemřela čtvrtého března 1957 a pohřbena je na hřbitově u kostela sv. Petra v Salcburku. Agnes

⁶⁵ Nationalsozialistische deutsche Arbeiterpartei.

⁶⁶ Na jeho hrobě pod jménem stojí napsáno: „Až i nás vesmír rozdělí, zůstane nám víra ve vzkříšení, naděje na opětovné shledání, zůstane láska která smrt překoná“.

⁶⁷ Rodinný archiv Küenburgů Salzburg, Korespondence Jiřího Küenburga, neuspořádáno.

⁶⁸ Ch. KÜENBURG, *300 Jahre*, s. 19 - 20.

byla starší sestrou Jiřího a Elizabeth, druhá Jiřího vlastní sestra, byla o pět let mladší než Jiří. Na fotografii vyhotovené v roce 1916 je hezky zachycen Jiří Kuenburg se svou starší sestrou Agnes, otcem Leopoldem a matkou Eleonorou. Fotografie je pořízena v době, kdy již rodina pobývala v Mladé Vožici.

Nejmladší Elizabeth se narodila dvanáctého září 1917 v Linci. Ale stejně jako její sourozenci vyrůstala v Mladé Vožici. O této době hovoří vzpomínky paní Sazimové: „Jako malá jsem si hrála s Lízou na velkém schodišti v zámku. Líbily se mi velký zvířátka, která měla Líza. Měla jich hodně a byly ze sádry a barevný.“⁶⁹ Elizabeth bohužel v nedožitých dvaceti letech devátého července 1937 zemřela ve Vídni. Byla převezena do Mladé Vožice, kde byla pohřbena v tzv. Kuenburgské zahrádce na mladovožickém hřbitově. Jak vzpomíná paní Sazimová: „Líza byla moc kamarádká. Zemřela na zápal plic.“⁷⁰

Jiří Kuenburg měl se všemi svými sourozenci dobrý vztah a i v době, kdy již pobýval v Salcburku, na něj dobře vzpomínají jeho synovci a neteře. Z doby, kdy ještě prožíval šťastnější léta v Mladé Vožici, pochází fotografie Jiřího Kuenburga se sestrou Agnes a jejím novorozeným synem, kterého Jiří chová v náručí. Fotografie pochází z roku 1932 a trochu se podobá fotografii rodiny z roku 1916, kdy Jiří i Agnes byly dětmi.

4.3 Osud Jiřího Kuenburga po roce 1945

Důležité je zmínit se o osudu Jiřího Kuenburga po konci druhé světové války. Již v roce 1944 Jiří Kuenburg tušil, že přichází konec války. Měl strach o velkostatek a majetek, který k velkostatku patřil. Nasvědčovaly tomu i události, jako byly velké nálety amerického a britského letectva či povstání na Slovensku. Proto z obav před možným zničením nebo poškozením nechal Jiří zhotovit fotodokumentaci stávajícího stavu interiérů a exteriérů zámku, provozních budov, závodů a dílen. Také nechal Jiří

⁶⁹ Vzpomínky paní Sazimové rozené Stumfové, která žila na zámku v Mladé Vožici. Rozhovor s paní Sazimovou, vedený 20.6.2009. (Přepis v majetku autora).

⁷⁰ Rozhovor s paní Sazimovou, vedený 20.6.2009. (Přepis v majetku autora).

vyfotografovat zaměstnance velkostatku. Díky těmto fotografiím je možné udělat si částečný obrázek, jak vypadal velkostatek se závody na konci války zhruba šest měsíců před odchodem Jiřího Küenburga.

I přesto, že byl Jiří Küenburg členem NSDAP, neprojevoval se jako politicky aktivní Němec, ale spíše pomáhal místnímu obyvatelstvu a uchránil spoustu lidí před totálním nasazením.⁷¹ V roce 1945 byl již konec války neodvratný, a tak v březnu Jiří Küenburg odjel do Salcburku.⁷² Než válka skončila, nechal ještě odvézt z Mladé Vožice cenné věci a věci osobní potřeby na čtyřech nákladních autech.auta byla z küenburských závodů a řídili je tito řidiči: pan Vondrák, Vondráček, Doubek a Barták.auta i s nákladem zůstala v Salcburku a řidiči se vraceli domu sami bez aut. Při této cestě zpět přišel řidič Vondráček o ruku.⁷³

Po válce se rodina a příbuzní Jiřího Küenburga shledali v Salcburku, kde měla rodina své staré rodové sídlo, tzv. Langenhof v centru Salcburku. Na předměstí Salcburku rodina vlastnila zámek Frohnburg a hospodářský dvůr. Do příchodu Jiřího se o majetek staral Raul von Norman, manžel Jiřího sestry Agnes.⁷⁴

Jiří Küenburg spravoval a staral se o salcburský majetek stejně pečlivě jako o mladovožický. Snažil se prací odehnat špatné myšlenky a psychické problémy, kterými se trápil po odchodu z Mladé Vožice.⁷⁵ I přes své pracovní nasazení nemohl zapomenout a se svou depresí a nespavostí se nemohl vyrovnat. A proto se na počátku padesátých let se pokoušel znovu začít, tentokrát na jiném kontinentě. Zvolil si Afriku, konkrétně Jižní Rhodesii. Nakonec však svůj plán neuskutečnil a vrátil se zpět do Salcburku. Po návratu se věnoval stejně jako předtím horským túrám. Hory byly asi tím jediným, co ho v té době dokázalo uklidnit a poskytnout mu duševní útěchu. V horách mezi svými přáteli, hlavně Loisleem Eggerem, mohl hovořit otevřeně o svých problémech. Hory se mu staly i osudnými, protože dne čtvrtého května 1961 tragicky zahynul v Alpách. Bylo to sedm dnů poté, co oslavil své čtyřicáté deváté narozeniny.⁷⁶

⁷¹ Totální nasazení je pojmenování pro nucené pracovní nasazení lidí, kteří žili na územích okupovaných za druhé světové války nacistickým Německem.

⁷² Jelikož válka ještě neskončila, schovával se Jiří Küenburg nějaký čas u jednoho sedláka v okolí Abtenau, ležícího přibližně 60 kilometrů jižně od Salcburku. Jinak by musel nastoupit do Volkssturmu, což byla německá vojenská domobrana.

⁷³ Rozhovor s panem Maredou, vedený 25.10.2009. (Přepis v majetku autora).

⁷⁴ Ch. KÜENBURG, *300 Jahre*, s. 4-7.

⁷⁵ Tento psychický stav se projevuje v dopisech psaných po odchodu z Mladé Vožice. Rodinný archiv Küenburgů Salzburg, Korespondence Jiřího Küenburga, neuspořádáno.

⁷⁶ M. ZAPPOVÁ, *Jiří*; Ch. KÜENBURG, *300 Jahre*.

5 Künburský velkostatek

5.1 Künburský velkostatek na přelomu devatenáctého a dvacátého století

V polovině osmdesátých let devatenáctého století se panství ujal Vincenc Künburg. V této době se panství rozkládalo na území vožickém, část na území votickém, vlašimském a miličinském. Na těchto územích bylo třináct poplužních dvorů – Mladá Vožice, Šelmbek, Elbančice, Kamberk, Šebířov, Vitanovice, Frauehof, Leština, Těmice, Záhoří, Rexín, Domamyšl a Zadní Střítež. Dále k panství patřily - dvůr v Záluží, pivovar s hostincem v Mladé Vožici a cihelna. K panství náleželo mnoho lesů, které byly rozděleny do osmi revírů – vožického, elbančického, kamberského, blatnického, rodenského, řemíčovského, leštinského a miličinského. Důležité také bylo, že k panství patřily sádky a zhruba padesát rybníků.⁷⁷

Některé dvory a části panství byly pronajaty a majitel panství vybíral od nájemců smlouvenou finanční částku. V této době byl ředitelem panství Karel Grüsler, který svou funkci vykonával devět let. Po celou tu dobu se snažil zabránit postupnému zadlužování velkostatku. Když dluhy dosáhly částky 840 000 zlatých, stala se situace neúnosnou a na panství byla zavedena sekvestrace.

Od poloviny devadesátých let devatenáctého století vykonával funkci ředitele velkostatku Josef Joachimsthal. Byl to velice schopný člověk, který se snažil panství dostat z dluhů. Dbal hlavně na to, aby se šetřilo, a to i na zámku, kde kupříkladu z celého druhého patra zámecké budovy udělal byty a pronajímal je. Nutné bylo také více dohlížet na chod dvorů a závodů. Vše, co se dříve nakupovalo od dodavatelů a bylo to přitom možné získat nebo vyrobit na panství, se pokrývalo vlastními zdroji.⁷⁸

⁷⁷ Sbor dobrovolných hasičů města Mladé Vožice, Mladá Vožice, Kronika sboru dobrovolných hasičů města Mladá Vožice 1875 – 1985, s. 157.

⁷⁸ TAMTÉŽ, s. 156 – 171.

Situace se po čase zlepšovala, a to hlavně díky reformám a pevnému vedení pana ředitele Joachimsthal. Díky tomu se mohl ředitel panství pustit do rozvoje a nové výstavby na panství.

V roce 1901 byla dostavěna nová pila v Mladé Vožici, díky níž bylo vožické panství soběstačné ve výrobě řeziva různých profilů a délek. Lépe se již také hospodařilo s rybníky. Jelikož jich dříve ležela spousta ladem, bylo nutné je nejdříve vyčistit a postarat se o nové ryby.

Panství a jeho hospodářství se tedy pomalu dávalo dohromady a dluhů postupně ubývalo. Vypadalo to, že situace se bude už jen zlepšovat, ale to by nesměla v roce 1914 vypuknout první světová válka. Ani po první světové válce nebyla lehká situace. Dne 10. 12. 1918 vešel v platnost zákon, kterým byly zrušeny všechny šlechtické tituly v nově vzniklém Československu, takže majitel panství Leopold Küenburg se stal velkostatkářem.⁷⁹ O necelý rok později byl přijat zákon o pozemkové reformě. A to byl úplný konec küenburského svěřeneckého panství. V roce 1920 zemřel ředitel bývalého Küenburského panství Josef Joachimsthal a o rok později Leopold Küenburg.⁸⁰

5.2 Velkostatek za Jiřího Küenburga

Majitelem velkostatku a všeho, co zůstalo v majetku Küenburgů, měl být Jiří Küenburg. Jelikož byl Jiří nezletilý a chodil teprve do školy, nemohl se starat o chod velkostatku. To za něj vykonávala jeho matka Eleonora. Novým správcem, který měl usnadnit práci Eleonoře, se stal Jan Eising.

Velkostatek v době Jana Eisinga fungoval s menšími úspěchy než za předešlého ředitele.⁸¹ Jan Eising byl spíše dobrodruhem než dobrým hospodářem. Jeho hlavní snahou bylo získání peněz z prodeje majetku velkostatku. Za tímto účelem se snažil

⁷⁹ Leopold Küenburg spravoval mladovožické panství od roku 1896 až do své smrti roku 1921. Po celou tuto dobu, kromě posledního roku, byl ředitelem panství Josef Joachimsthal. Josef Joachimsthal zemřel v roce 1920.

⁸⁰ Blíže M. VYSLOUŽILOVÁ (ed.), *Mladá Vožice; Kronika města Mladá Vožice*.

⁸¹ K této době se dochoval leták nabízených věcí a služeb velkostatku, otištěný v katalogu vzniklého k výstavě živnostníků v Mladé Vožici. Kolektiv autorů, *Katalog živnostensko – zemědělské a kulturní výstavy v Mladé Vožici*, Mladá Vožice 1926.

získat přízeň Jiřího matky Eleonory a směřovat ji proti vlastnímu synovi. Když však někteří zaměstnanci velkostatku prokoukli plány Jana Eisinga, došlo k jeho vypovězení. A to i kvůli záležitostem, které činil proti městu, jak se píše v Památní knize města Mladé Vožice: „23. února 1926 nařizuje město Mladá Vožice panství Kuenburskému zde, aby vyklidilo veliké množství hořlavin /asi 2 vagony pilin, 120 kusů prken, 50 otepí rákosu, různá dřeva a množství papíru-makulatury/ ze zámku čp.1, uložených v tzv. Anensálu. Panství, zastoupené generálním plnomocníkem a spoluporučníkem Janem Eisingem, Němcem, podalo proti rekurs. Věc projednána ve schůzi městského zastupitelstva 18. března s tím, že rekurs se zamítá a trvá se na bezodkladném vyklizení všech skladových hořlavin a usneseno též, aby Janu Eisingovi zakázán byl další pobyt v naší republice“.⁸² Na tomto zápisu je vidět, jaká byla věnována péče a jak se správce velkostatku choval k zámku a jeho interiéřům. Zmiňovaný Anensál byl původní tzv. Velký sál, nejhonosnější a největší prostora v zámku.⁸³ Městská rada se obávala možnosti vzniku požáru, jelikož zmiňovaný sál se nacházel v zámeckém křídle zasahujícím do náměstí. Stačil tedy malý požár, který mohl přeskočit na domy ležící vedle zámku. Je však také nutné říci, že jiných možných ohnisek požáru bylo v Mladé Vožici více. A tak se uvedený záznam jeví spíše jako záminka k vypuzení Jana Eisinga z Mladé Vožice. Nebyl v Mladé Vožici moc oblíben a to jak mezi zaměstnanci velkostatku tak i mezi ostatními obyvateli města. A to byla asi pravá příčina proč byl vykázán z Mladé Vožice.

Jiří Kuenburg se ujal velkostatku v roce 1933, kdy mu bylo dvacetjedna let. K této příležitosti bylo vyhotoveno tablo, na kterém je zachycen Jiří se svou matkou a vedoucími pracovníky velkostatku.⁸⁴

Velkostatek byl v této době ve špatném stavu. Závody nebyly nikterak modernizovány, nebylo nic v předešlé době opravováno, ale naopak se spíše prodávalo nebo pronajímalo. Jiří Kuenburg musel tomu všemu čelit. Začal usilovně pracovat na rozvoji velkostatku a opravách zchátralých budov. Jak vzpomíná paní Sazimová⁸⁵ : „Jirka byl pilnej, od rána do večera byl v kanceláři“.⁸⁶

⁸² Zápis je přepsán v nezměněné podobě. Památník Mladovožicka, Mladá Vožice, Kniha Pamětní města Mladé Vožice s. 424 - 425.

⁸³ Blíže R. HRDLIČKA, *Staré domy a domky vožické*, Památník Mladovožicka, nevydáno.

⁸⁴ Na tablu je napsáno datum narození Jiřího Kuenburga 27. 4. 1933. M. ZAPPOVÁ, *Jiří*, s. 32.

⁸⁵ Paní Sazimová, za svobodna Štumpfová, bydlela od svého narození na zámku v Mladé Vožici. Její otec pracoval jako veterinář. Pohybovala se tedy na zámku kde bydlel Jiří Kuenburg a jeho rodina.

⁸⁶ Rozhovor s paní Sazimovou, vedený 20.6.2009. (Přepis v majetku autora).

Jiří Küenburg spravoval svůj velkostatek 12 let a za tuto dobu stihl modernizovat všechny své závody a svůj majetek uvedl do dobrého stavu. Ze zemědělsky orientovaného podnikání, které díky živelným pohromám – deštům, vichřicím a silným zimám nebylo vždy úspěšné, se snažil udělat průmyslové podnikání, které nebylo tak závislé na podnebí a klimatu dané oblasti.

Velkostatek se díky Jiřímu, ale také i díky novým zaměstnancům, které Jiří přijal, začal zmáhat. K zaměstnancům měl Jiří dobrý vztah a věděl, že bez nich by nedosáhl úspěchu. Jak o tom hovoří záznam: „Nový nastupující úředníci fořti, hajní, adjunkti, porybní, správci i deputátníci chovali vrchnost v úctě pro její porozumění a uznávání dobré práce. Mladičkový hrabě Jiří rostl zkušenostmi. Nikdy se nepovyšoval nad lidi, ctil jejich práci, kterou pro něj svědomitě dělali. Jeho podniky cihelna, pila, lesní správa, rybníky sloužily potřebám všech lidí a on vše modernizoval dle finanční situace“.⁸⁷

V první řadě se snažil zefektivnit výrobu ve svých závodech a zlepšit hospodaření ve velkostatku. Jelikož se jednalo o výdělečné části jeho majetku, je pochopitelné, že tento úkol byl prvořadý. A díky tomu se mohli později realizovat různé rekonstrukční práce na nemovitostech panství.

Jiří Küenburg nechal opravit zámek, jeho interiéry nově vymalovat a všechno upravit, aby sídlo bylo reprezentativní. Hlavní péče však směřovala k závodům velkostatku, které přinášely peníze. Bylo nutné provést úpravy zastaralé pily a modernizovat cihelnu. Také bylo důležité pořízení vlastní nákladní autodopravy i s dílenským zázemím. Küenburská nákladní auta vozila materiál do závodů, rozvážela cihlářské výrobky, řezivo z pily. Například při výstavbě budov v Sezimově Ústí to byly desítky tisíc kusů cihel a dalšího materiálu dodávaného ze závodů mladovožického velkostatku.⁸⁸

Modernizace pily nebyla tak náročná. Bylo zapotřebí hlavně vyřešit manipulaci s těžkými kmeny a výsledným nařezaným dřevem. Za účelem snazší manipulace byla vybudována malá úzkokolejná dráha, po které se vozíky dopravoval materiál k budově pily. Do roku 1935 se vyváželo padesát vagónů řeziva a do roku 1940 vzrostl vývoz na více než tisíc vagónů.⁸⁹

⁸⁷ Sbor dobrovolných hasičů města Mladé Vožice, Mladá Vožice, Kronika sboru dobrovolných hasičů města Mladá Vožice 1875 – 1985, s. 223.

⁸⁸ Jiří hrabě KÜENBURG, *Cihelna v Mladé Vožici*, Mladá Vožice 1940.

⁸⁹ TAMTÉŽ; Stručnou historii vožické pily sepsal pro soukromé účely pan Alexej Salzman.

Dalším důležitým závodem velkostatku byla cihelna. Cihelna před modernizací Jiřím Küenburgem byla schopna ročně vyrobit pětset tisíc kusů různých cihlářských výrobků. Tento výkon byl díky nákupu nových strojů zvednut na dva milióny kusů roční výroby. Zaměstnáno bylo na cihelně čtyřicetpět dělníků. Výroba stále nebyla efektivní a tak přikročil Jiří Küenburg k rozsáhlé přestavbě na novou moderní cihelnu. Nová cihelna byla schopna nabídnout třicet různých druhů cihlářských výrobků a dosahovala roční kapacity pět miliónů kusů. K lepší dopravě po areálu cihelny byla vybudována, stejně jako na pile, malá úzkokolejka s vozíky o celkové délce tři tisíc metrů. Cihelna byla slavnostně otevřena dvacátého července 1940 za účasti zástupců protektorátních úřadů, zástupců šlechty a vožických občanů.⁹⁰

Největší rozvoj velkostatku nastal v období protektorátu, závody většinu své výroby vozily na nádraží do Sudoměřic⁹¹, a odtud pak vlakem na území, která byla pod německou správou.

S postupujícími válečnými léty docházely pohonné hmoty a auta místo na benzín jezdila na dřevoplyn. Této situace využil Jiří Küenburg a v roce 1943 zahájil provoz tzv. špalíčkářny. Špalíčkářna byla v Sudoměřicích hned u nádraží. Bylo to z důvodu minimální manipulace, jelikož se do špalíčkářny dováželo dřevo vlakem a finální produkty se zase odvážely po železnici. Ve špalíčkářně bylo zaměstnáno přibližně tři sta zaměstnanců, z nichž byla spousta uchráněna před totálním nasazením.⁹²

V Mladé Vožici byly opraveny sádky a byla věnována velká péče rybníkářství. Také lesní hospodářství bylo rozvíjeno, a to jak těžba, tak výsadba nových stromů.

Jiří Küenburg se ke svým zaměstnancům choval dobře a pečoval o jejich blaho. Vyjížděl na časté objížďky panství a vyptával se zaměstnanců jak se jim vede a co je trápí. Jak nám dokazuje vzpomínka paní Pechkové: „Jednou odpoledne odcházel z práce na pile dělník z Bělče. Na kole měl přivázaných několik prkýnek. Ve vratech se potkal s panem hrabětem a ten se ptal, co si veze. Řekl mu, že si potřebuje opravit chlívek. Pan Jiří Küenburg se podivil, proč mu o své potřebě neřekl a rozešli se. Ještě ten den v podvečer přijel do Bělče vůz naložený prkny“.⁹³

⁹⁰ K této události sepsal Jiří Küenburg brožuru, která se v den otevření cihelny rozdávala všem zúčastněným. Jiří hrabě KÜENBURG, *Cihelna v Mladé Vožici*, Mladá Vožice 1940.

⁹¹ Sudoměřice jsou vzdáleny od Mladé Vožice 15 kilometrů a je to nejbližší železniční stanice Küenburského velkostatku. Železniční stanice Sudoměřice leží na hlavní trati z Prahy do Českých Budějovic.

⁹² Sbor dobrovolných hasičů města Mladé Vožice, Mladá Vožice, Kronika sboru dobrovolných hasičů města Mladá Vožice 1875 – 1985; M. ZAPPOVÁ, *Jiří*; Rozhovor s panem Maredou, vedený 25.10.2009. (Přepis v majetku autora).

⁹³ M. ZAPPOVÁ, *Jiří*, s. 11.

Zaměstnanci velkostatku dostávali různé naturální dávky, třeba při výlovu rybníků dostali ryby. Nebo pokud někdo potřeboval piliny na topení, tak si zažádal a dostal lístek, potvrzení na vydání požadovaného.⁹⁴

Na velkostatku byly i různé drobné provozovny, dvory a jiné, které však nebyly tak velké, aby dokázaly zaměstnávat desítky lidí a vyrovnat se velkým závodům jako byly cihelna, pila, špalíčárna, vožický statek. Za zmínku však stojí zámecká zahrada v Mladé Vožici, kde se pěstovala zelenina a ovoce a dovážely se až do Prahy.

Po roce 1945 byl majetek velkostatku konfiskován a postupně rozdělen mezi různé státní podniky a státní správu. Některé závody fungovaly ještě po válce jako například cihelna, ale po nějakém čase byly uzavřeny. Závody jako pila, sádky, dílny a některé dvory slouží svému účelu dodnes.

⁹⁴ TAMTÉŽ.

6. Reflexe Jiřího Küenbura z pohledu obyvatel Mladé Vožice

Obraz Jiřího Küenbura z doby jeho působení v Mladé Vožici je možné utvořit na základě dochovaných výpovědí pamětníků a fotografického materiálu.

Jiří Küenburg byl v Mladé Vožici již od svých mladých let dobře přijímán mladovožickými obyvateli. Během jeho dospívání a plnoletosti se úcta a vztah k jeho osobě ze strany většiny obyvatel města ještě prohloubily. Po převzetí panství zůstal Jiří stále stejným a nikdy se nepovyšoval nad lidi, kterými byl obklopen a byl to stále „náš Jirka“, jak mu říkala většina jeho zaměstnanců.⁹⁵

Jiří Küenburg byl střední postavy. Měl husté hnědé vlasy, které si nikdy nenechával stříhat na krátko. Jak vzpomíná paní Sazimová: „nebyl to žádná kůžička, byl to chlap“.⁹⁶ Oblékal se na svou dobu dobře a rád nosil, pokud to situace dovozovala, sportovní oblečení. Jeho obvyklou pokrývkou hlavy byl černý klobouk.⁹⁷

Jiří Küenburg rád poslouchal hudbu, pouštěl si desky na gramofonu. Převážně poslouchal Čajkovského a Beethovena. Při poslechu si zapálil cigaretu a vychutnával si ji. Kouřil až od pozdějších let, v mládí byl nekuřák. Rád jedl, byl velkým gurmetem. Jednou týdně jezdil do Prahy a vždy tam chodil na jídlo do ulice Nekázanky, kde byl jeho oblíbený bar U Markýze.⁹⁸

Jiří Küenburg se rád zúčastňoval honů a rád je také pořádal. Na zámku v Mladé Vožici měl i svého honičiho psa, se kterým někdy chodil na procházky. Po svém panství se rád projížděl, buď na koni a nebo ve svém automobilu, ale vždy pomalu a s jistou noblesou. Vždy, když viděl někoho při vyjížděce, dal se s ním do řeči. Takto například zjišťoval od svých zaměstnanců co je trápí a co by se mělo zlepšit.

Spousta mladých dívek toužila se stát tou vyvolenou pro Jiřího, ale on věděl, že musí zvolit dobře a hlavně ze strany rodiny byl směřován ke správné volbě, aby vybral stejně urozenou jako byl on sám. Mezi obyvateli Mladé Vožice se povídalo, že za Jiřím jezdila jedna žena, která dokonce měla v zámeckých stájích dva hřebce, na kterých

⁹⁵ Rozhovor s paní Sazimovou, vedený 20.6.2009. (Přepis v majetku autora).

⁹⁶ TAMTÉŽ.

⁹⁷ M. ZAPPOVÁ, *Jiří*, s. 10 - 14; Rozhovor s paní Sazimovou, vedený 20.6.2009. (Přepis v majetku autora).

⁹⁸ Rozhovor s paní Sazimovou, vedený 20.6.2009. (Přepis v majetku autora).

jezdila s Jiřím na vyjízdky. Jak se ukázalo, ta žena byla Rosa – Marie Feilová, která za druhé světové války byla sekretářkou K.H. Franka.⁹⁹ K tomuto lze jen dodat, že zde je možná spojitost s velice výbornými hospodářskými výsledky, kterými se mohl těšit mladovožický velkostatek během druhé světové války. Jistý je také vliv Jiřího Küenburga při intervencích za zatčené mladovožické obyvatele nebo povolané na nucené práce u protektorátních úřadů. Většina žádostí majitele velkostatku byla vždy vyřízena kladně.

Jiří Küenburg byl také velký podporovatel mladovožického spolkového hnutí. V roce 1940 převedl bezúplatně zříceniny hradu Šelmerka na město Mladou Vožici. Hrad spravoval klub československých turistů spolu s vožickými sokoly, ale majitelem hradu muselo být město Mladá Vožice. Ve čtyřicátých letech 20.století začali sokolové, členové klubu československých turistů a vožičtí studenti s opravami hradu. Opravy hradu probíhaly za podpory, jak finanční tak materiální, ze strany Jiřího Küenburga. Snažil se také o podporu sportovních aktivit, jako byl například fotbal. Pro vožické fotbalisty koupil dresy a na zápasy, které se konaly mimo Mladou Vožici, zapůjčoval automobil. Když vožická mládež hrála nějaké divadelní představení, Jiří Küenburg ho rád shlédl. Někdy po představení pozval studenty – herce na zámek do salónku v prvním patře, kde se konaly různé večírky a zábavy. Rád se obklopoval mladými a veselými lidmi. Dokonce zaměstnancům povoloval, aby některé své oslavy či výročí slavili v zámeckých prostorách, jak vzpomíná paní Blanka Parusová: „Na Silvestra dovolil hrabě, aby si úředníci uspořádali večírek. Využili místnosti, které byly nezařizené a tam při gramofonu tancovali. Každý donesl něco na společný stůl a paní Parusová matka upekla pro Blanku cukrovinky z ovesných vloček. Všem prý velice chutnali. Pak přišel mezi ně pan hrabě a vyzval Blanku k tanci. Hráli valčík. Ona řekla, že to tančit neumí a tak ji pan hrabě učil. Vzpomínala ráda. V půlnoci jim nechal přinést kávu“.¹⁰⁰

Jiří Küenburg byl mezi vožickými oblíben a ještě dlouho po jeho odchodu z Mladé Vožice v roce 1945 na něj vzpomínali. Většina pamětníků o něm říká, že byl velice dobrý hospodář a také, že se uměl chovat k lidem. Když za ním někdo přišel s nějakou prosbou, nikdy ho neodmítl. Jak říká paní Sazimová: „byl hodnej a lidi ho

⁹⁹ Rosa – Marie Feilová se narodila dne osmnáctého srpna 1923 ve Skelných hutích na mariánskolázeňsku. Počátkem války vstoupila do RAD. Po válce byla vyslýchána a poté propuštěna. Po propuštění není její osud znám, jelikož zmizela a neví se kam. Rozhovor s panem Marešou, vedený 25.10.2009. (Přepis v majetku autora); <http://www.hamelika.cz/obce/skelnehute/skelnehute.htm>.

¹⁰⁰ M. ZAPPOVÁ, *Jiří*, s. 11 – 12.

měli rádi“.¹⁰¹ Na to také vzpomíná paní Špinarová – Boušková, která byla na zámku zaměstnána jako sekretářka: „nejlepším šéfem byl Jiří Kuenburg“.¹⁰² Nejhorší situací pro Jiřího v době protektorátu byla jeho bezmoc, když z Mladé Vožice němečtí vojáci odváželi židovské obyvatelstvo. Jiří si byl vědom, že pokud by se židů zastal, mohl by tím ohrozit celý velkostatek a všechny, kdo na něm pracovali. Na tuto situaci vzpomíná paní Špinarová – Boušková: „Kancelář hraběte měla okna na náměstí, kde stálo nákladní auto, které se plnilo těmito nešťastnými spoluobčany. Hrabě v tu dobu diktoval paní Špinarové. Pak přestal, protože viděl situaci na náměstí a požádal, abych zatáhla záclonu a diktát skončil. Byl prý smutný, až v obličejí popelavý. Vždyť někteří z nich byli jeho přáteli“.¹⁰³

Díky dochovanému fotografickému materiálu a vzpomínkám pamětníků si můžeme utvořit dokonalý obraz podoby Jiřího Kuenburga, který se svým stylem oblékání a vizáží nikterak neodlišoval od dobového trendu. Také jeho vystupování ve společnosti, volnočasové aktivity a celkově jeho životní styl přesně zapadá do vyšší společenské vrstvy období první republiky. Přátelé Jiřího Kuenburga, hrabě Deym, majitel sousedního panství Nemyšl, a baron Nádherný, se řadili do stejné společenské vrstvy jako Jiří Kuenburg. Jiří Kuenburg oba rád navštěvoval a hlavně hraběte Deyma. Je vidět mezi těmito pány jistá podobnost díky šlechtictví, které je spojovalo. Všichni dbali na dodržování určitých zásad, byli dobrými hospodáři a v mladovožickém a okolním regionu tvořili společně vyšší společenskou vrstvu.

¹⁰¹ Rozhovor s paní Sazimovou, vedený 20.6.2009. (Přepis v majetku autora).

¹⁰² M. ZAPPOVÁ, *Jiří*, s. 13.

¹⁰³ M. ZAPPOVÁ, *Jiří*, s. 13.

7. Závěr

Byla to doba velice složitá a během třiceti let, kdy Jiří Küenburg žil v Mladé Vožici, se stala spousta událostí, které ovlivnily život obyvatel Mladé Vožice a Jiřího Küenburga. Některé události vnímali mladovožičtí jinak než Jiří Küenburg, ale ve výsledku bylo vždy smýšlení a činnost ovlivněny stejnou událostí, která přišla do Mladé Vožice zvenčí.

Změny ve svém životě pociťoval jak Jiří Küenburg tak i obyvatelé města Mladé Vožice. Po vzniku nového Československého státu nastal i zde rozvoj živností, řemesel, služeb a také se stále rozvíjel spolkový život. Jediný, kdo asi neměl moc velkou radost ze vzniku nového státu, byl majitel mladovožického panství. Nejen, že došlo ke zrušení šlechtických titulů a z hraběte se stal velkostatkář, ale díky pozemkové reformě byla zredukována půda patřící velkostatku.

V této složité době byl držitelem velkostatku Jiří Küenburg. Po vzniku Československa, v době první republiky, si přes veškerá nařízení a omezení zachoval Küenburgský velkostatek hlavní roli v životě mladovožických obyvatel. Avšak nový majitel velkostatku si musel poradit s nastalými problémy. Pokud chtěl zachránit co se dá, musel nejprve dát dohromady celý velkostatek, udělat z neziskového ziskový a díky financím, které začal velkostatek vydělávat, začít s obnovou a modernizací. Tento úkol pronásledoval Jiřího Küenburga až do roku 1945, kdy mu byl jeho veškerý majetek znárodněn. Neměl čas rozvíjet umělecké sbírky jeho předků uložené na zámku v Mladé Vožici, rodovém sídle rodiny Küenburgů, ani knihovnu, kterou nashromáždili jeho předkové nemohl rozšiřovat. Celou svou snahu a všechnen svůj čas musel věnovat řízení a rozvoji velkostatku, který však fungoval stejně jako na přelomu devatenáctého a dvacátého století.

V době kdy velkostatek a jeho provozy začaly být konkurenceschopné a výdělečné, musel jejich nový majitel modernizovat výrobu a vypracovat novou koncepci chodu velkostatku.

I nadále byl však velkostatek a jeho fungování spjatý s životem mladovožických obyvatel. Z důvodu obnovy, rozvoje a modernizace velkostatku a jeho přidružených provozů, a zaváděním nových technologií, bylo nutné najímat další pracovní síly. A tak našla spousta mladovožických obyvatel zaměstnání v závodech a provozech velkostatku

a tím i na určitou dobu jistou obživu. Nové technologie vyžadovaly zvyšování kvalifikace a využití zručnosti řemeslníků.

V této době, o které pojednává tato bakalářská práce, byly jisté životní nároky, které jsou samozřejmě odlišné od životních požadavků dnešní doby. Na provozu mladovožického velkostatku za Jiřího Küenburga je vidět, i když to tak někdy nevypadá, že se péče o zaměstnance stále zlepšovala. Cílem této práce, však není do detailu popisovat jednotlivé závody, provozy velkostatku a činnost zaměstnanců. Je zmíněno jen to, jak vzpomínají na svého zaměstnavatele Jiřího Küenburga někteří bývalí pracovníci.

Hlavní snahou této práce bylo nastínění zajímavé osobnosti Jiřího Küenburga, posledního šlechtického majitele bývalého mladovožického světeneckého panství v době, kdy pobýval v Mladé Vožici a spravoval Küenburský velkostatek. Důležité také je, že již od dob vzniku mladovožického zámku a zámeckých provozů včetně hospodářského zázemí, byl rod Küenburgů nepochybně přímo spjat s městem Mladou Vožicí a jeho každodenní činností. Proto je nutné i působení Jiřího Küenburga vždy vidět v kontextu dění a situace celého města Mladé Vožice.

Jiří Küenburg byl v době svého působení v Mladé Vožici znám především v tomto regionu, kde zanechal po sobě největší stopu svého odkazu. Zasloužil se o rozvoj společenského života v Mladé Vožici a pro své postavení a činnost může být nepochybně zařazen do skupiny lokálních osobností. I když svou působnost se snažil rozvíjet i mimo Mladou Vožici, převážně se jednalo o institucionální činnost.

Bakalářská práce se také dotýká velice obtížného období druhé světové války, kdy se události této doby projeví i v Mladé Vožici a byl jimi ovlivněn i Jiří Küenburg. V bakalářské práci je zmíněno toto období protektorátu, které bylo z celého dvacátého století pro Mladou Vožici a Jiřího Küenburga asi nejkontroverznějším obdobím. Kvůli tomuto období a hlavně událostem roku 1945 nastaly v Mladé Vožici a v životě Jiřího Küenburga velké změny, které mohou být někým hodnoceny kladně a někým záporně. Každopádně to byl naprostý konec všedních dnů, kterými do té doby žili mladovožičtí obyvatelé a s nimi i Jiří Küenburg.

Zvolené téma se zabývá tou částí života Jiřího Küenburga, kterou prožíval v Mladé Vožici. Podnětem pro další výzkum a bádání by mohl být osud Jiřího Küenburga po roce 1945 a jeho snaha o návrat do Mladé Vožice. Dále také osud rodiny Küenburgů a jejich veřejný život. Zde je vidět, že toto téma by zasluhovalo větší pozornost a je zde více možností přístupu k němu.

8. Seznam pramenů a literatury

Prameny archivní

Státní oblastní archiv Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec

SOA Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec, fond Velkostatek Mladá Vožice (neuspoř.),
kartony č.6, 38, 69 - cihelna, 76, 108, 111.

SOA Třeboň, pracoviště Jindřichův Hradec, Rodinný archiv Küenburgů.

Staré domy a domky vožické, rukopis uložený v Památníku Mladovožicka, č. 1.

Rodinný archiv Küenburgů

Rodinný archiv Küenburgů Salzburg, Korespondence Jiřího Küenburga, neuspořádáno.

Nearchivní prameny

Farní úřad v Mladé Vožici, Mladá Vožice, Pamětní kniha farnosti Mladá Vožice.

Památník Mladovožicka, Mladá Vožice, Kniha pamětní města Mladé Vožice.

Památník Mladovožicka, Mladá Vožice, Kronika sboru dobrovolných hasičů města
Mladá Vožice 1875 – 1985.

Sbor dobrovolných hasičů města Mladé Vožice, Mladá Vožice, Kronika sboru
dobrovolných hasičů města Mladá Vožice.

Vzpomínky pamětníků

Rozhovor s paní Sazimovou, vedený 20.6.2009. (Přepis v majetku autora).

Rozhovor s panem Maredou, vedený 25.10.2009. (Přepis v majetku autora).

Internetové prameny

Dějiny zaniklé obce Skelná Huť. V této obci se narodila Rosa – Marie Feilová.

<http://www.hamelika.cz/obce/skelnehute/skelnehute.htm>

Mladovožická cohelna ,Digitální archiv atelieru Šechtla a Voseček.

<http://sechtl-vosecek.ucw.cz/en/cml/desky/deska8028.html>

Literatura

BLACK, Jeremy, *Evropa osmnáctého století*, Praha 2003.

BŮŽEK, Václav, *Rytíři renesančních Čech*, Praha 1995.

BLÜML, Josef, „August Sedláček a české dějepisectví“, in: B. Kopiczková (ed.), *August Sedláček a pomocné vědy historické* (Sborník prací z konference ke stopadesátému výročí narození Augusta Sedláčka), Mladá Vožice 1995.

ČAPKA, František, *Dějiny země koruny české v datech*, Praha 1999.

Dolenský, Antonín, *Kuenburská knihovna*, Praha 1929.

DOLEŽAL Jiří, *Úvahy o české šlechtě v čase První republiky*, Svědectví, 1986, č. 77.

DURDÍK, Tomáš, *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*, Praha 2000.

ENGLUND, Peter, *Nepokojná léta. Historie třicetileté války*, Praha 2000.

Kolektiv autorů, *Katalog živnostensko – zemědělské a kulturní výstavy v Mladé Vožici*, Mladá Vožice 1926.

KUČA, Karel, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezku*, Praha 2000.

KÜENBURG, Christoph, *300 Jahre Langenhof*, Salzburg 1986.

- KÜENBURG, Jiří hrabě, *Cihelna v Mladé Vožici*, Mladá Vožice 1940.
- MACHOVEC, Milan –NECHUTOVÁ, Jana, *Mladá Vožice k poctě Mistra Matěje z Janova*, Mladá Vožice 2000.
- MAŠEK, Petr, *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, Praha 2008.
- MIXA, Robert a kolektiv, *Památka místa boje Československého lidu proti fašismu*, Praha 1955.
- NOUZA, Richard –RENÉ, Miloš, *Dolování stříbrných rud na Mladovožicku*, Mladá Vožice 1986.
- PÁNEK, Jaroslav (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků I-II*, Praha 1985 (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků I-II*, Praha 1985.
- RAMEŠ, Václav, *Slovník pro historiky a návštěvníky archivů*, Praha 2005.
- ROSOL, Karel Emanuel –KRŠKOVÁ, Marie, *Průvodce Mladou Vožicí a okolím*, Praha 1938.
- SALZMAN, Alexej, *Padesát let sloužíme lidu*, Mladá Vožice 1971, *Padesát let sloužíme lidu*, Mladá Vožice 1971.
- SEDLÁČEK, August, *Hrady, zámky a tvrze království českého IV.*, Praha 1885.
- SEDLÁČEK, August, *Minulost města Mladé Vožice v Tábořsku*, Praha 1870.
- Sternbergová Cecilia, *Paměti české aristokratky*, Praha-Litomyšl 2003.
- URBAN, Jaroslav, *Vyprávění o mladovožických pánech*, Mladá Vožice 2006.
- VYSLOUŽILOVÁ, Markéta (ed.), *Mladá Vožice*, Praha 2001.
- ZAPPOVÁ, Marie, *Jiří hrabě Küenburg a Mladá Vožice*, Mladá Vožice 2001.

9. Seznam zkratek

c.k. – císařsko – královský

čp. – číslo popisné

ed. – editor

neuspoř. – neuspořádáno

NSDAP – Nationalsozialistische deutsche Arbeiterpartei

RAD - Reichsarbeitsdienst

Rkp. – rukopis

s. – strana

SOA – státní oblastní archiv

srov. – srovnej

tzv. – tak zvaný

10. Seznam příloh

1. Jiří Küenburg s rodiči a sestrou Agnes, foceno v roce 1916, Rodinný archiv Küenburgů Salzburg.
2. Jiří Küenburg ve svých dvanácti letech, Mladá Vožice, Památník Mladovožicka.
3. Jiří Küenburg v době plnoletosti, Mladá Vožice, Památník Mladovožicka.
4. Jiří Küenburg se svou matkou v Salcburku, foceno koncem padesátých let dvacátého století, Rodinný archiv Küenburgů Salzburg.
5. Kříž s nápisem na hrobě Jiřího Küenburga v Salcburku na hřbitově u kostela sv. Petra, archiv autora.
6. Parte Jiřího Küenburga, Rodinný archiv Küenburgů Salzburg.
7. Místo posledního odpočinku Elizabeth Küenburg, hřbitov v Mladé Vožici, archiv autora.
8. Barokní průčelí zámku, vstupní portál, zámek Mladá Vožice, foceno v roce 2008, archiv autora.
9. Barokní průčelí zámku po opravě, vstupní portál, zámek Mladá Vožice, foceno v roce 2010, archiv autora.
10. Hlavní zámecké schodiště, zámek Mladá Vožice, foceno v sedmdesátých letech dvacátého století, Mladá Vožice, Památník Mladovožicka.
11. Interiér prvního patra zámku, foceno ve čtyřicátých letech dvacátého století, Mladá Vožice, Památník Mladovožicka.

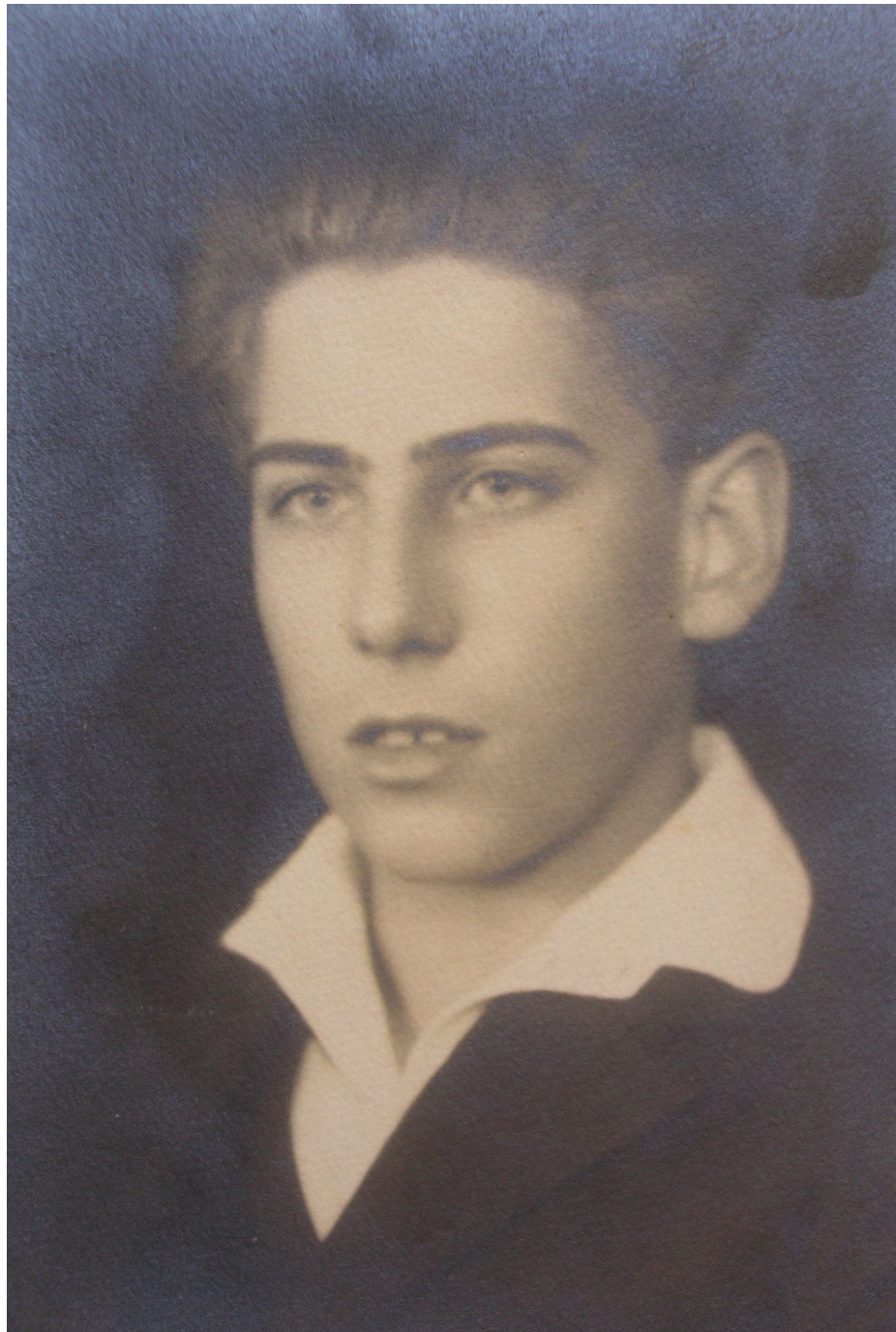
12. Interiér prvního patra zámku, foceno ve čtyřicátých letech dvacátého století, Mladá Vožice, Památník Mladovožicka.
13. Interiér bývalé zámecké kaple, foceno v roce 2003, Mladá Vožice, archív autora.
14. Rodové sídlo Kuenburgů v Salcburku, foceno v roce 2008, Sigmund-Haffner-Gasse, Salzburg, archív autora.
15. Rodový znak Kuenburgů na vstupním portálem, Sigmund-Haffner-Gasse, Salzburg, archív autora.
16. Zámeček Frohnburg patřící dříve rodině Kuenburgů, stojí na jižním okraji Salcburku, Salzburg, archív autora.
17. Kresba nákladního automobilu, který byl majetkem Mladovožického velkostatku ve čtyřicátých letech dvacátého století, Mladá Vožice, Památník Mladovožicka.
18. Cihelna v Mladé Vožici, která patřila k Mladovožickému velkostatku. Fotografie stažena dne 16.12.2010 - <http://sechtl-vosecek.ucw.cz/en/cml/desky/deska8028.html>, Digitální archív atelieru Šechtl a Voseček.

11. Přílohy

Příloha č.1.

Příloha č.2.

Příloha č.3.

Příloha č.4.

Eleonore Gräfin Kuenburg geb. Gräfin Spiegelfeld gibt im eigenen Namen sowie im Namen ihres Schwiegersohnes Raoul von Norman-Audenhove, ihrer Enkel und aller übrigen Verwandten schmerzgebeugt Nachricht vom plötzlichen Ableben ihres innigstgeliebten Sohnes

Georg Graf Kuenburg

Ehrenritter des souv. Malteser-Ritterordens
ehem. Fideicommissherr auf Jung-Vožic

der am 4. Mai 1961, im 50. Lebensjahre durch einen tragischen Bergunfall ums Leben gekommen ist.

Die irdische Hülle des teuren Verblichenen wird am 5. Mai in der Margarethenkapelle aufgebahrt. Die heilige Seelenmesse wird am Dienstag, den 9. Mai um 1/10 Uhr in der St.-Peters-Kirche gelesen, anschließend findet die Beisetzung am St.-Peters-Friedhof statt.

Salzburg, im Mai 1961.
Sigmund-Halfner-Gasse 16

R. I. P.

ANTON PUSTET - SALZBURG

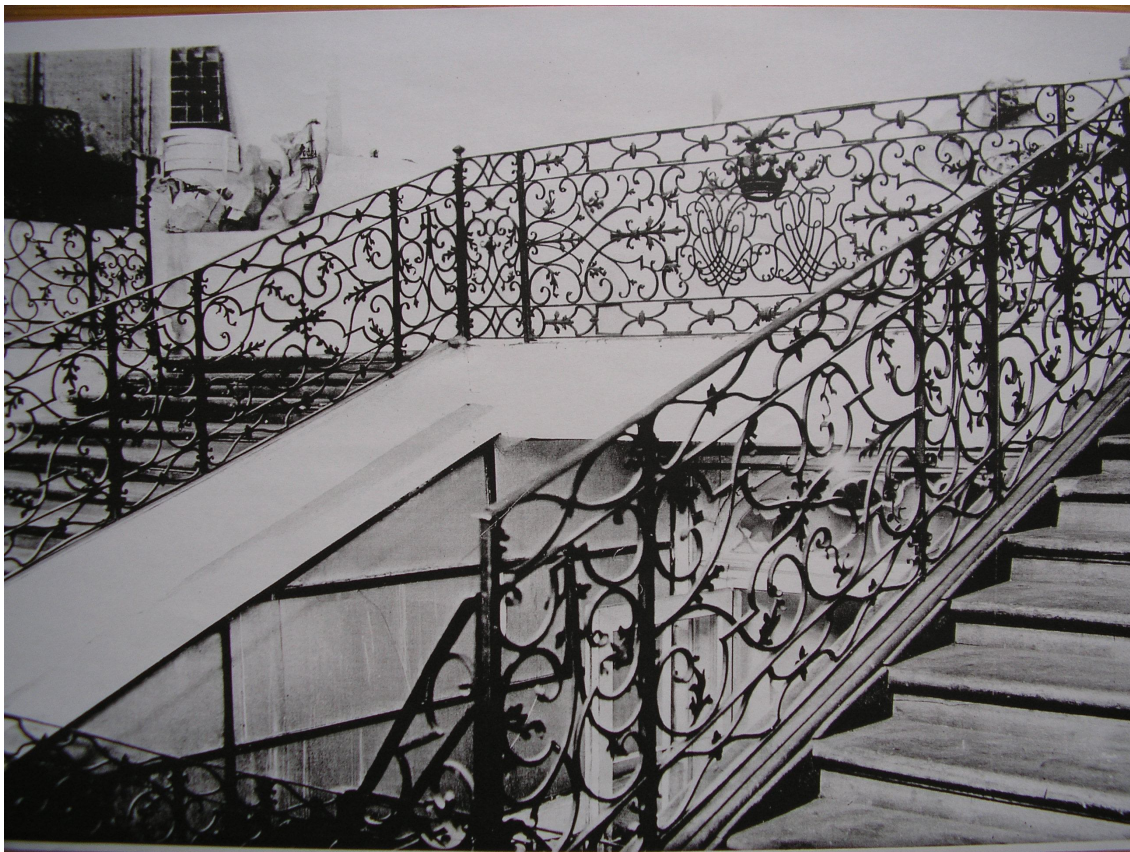
Příloha č.8.

Příloha č.9.

Příloha č.10.

Příloha č.11.

Příloha č.12.

Příloha č.14.

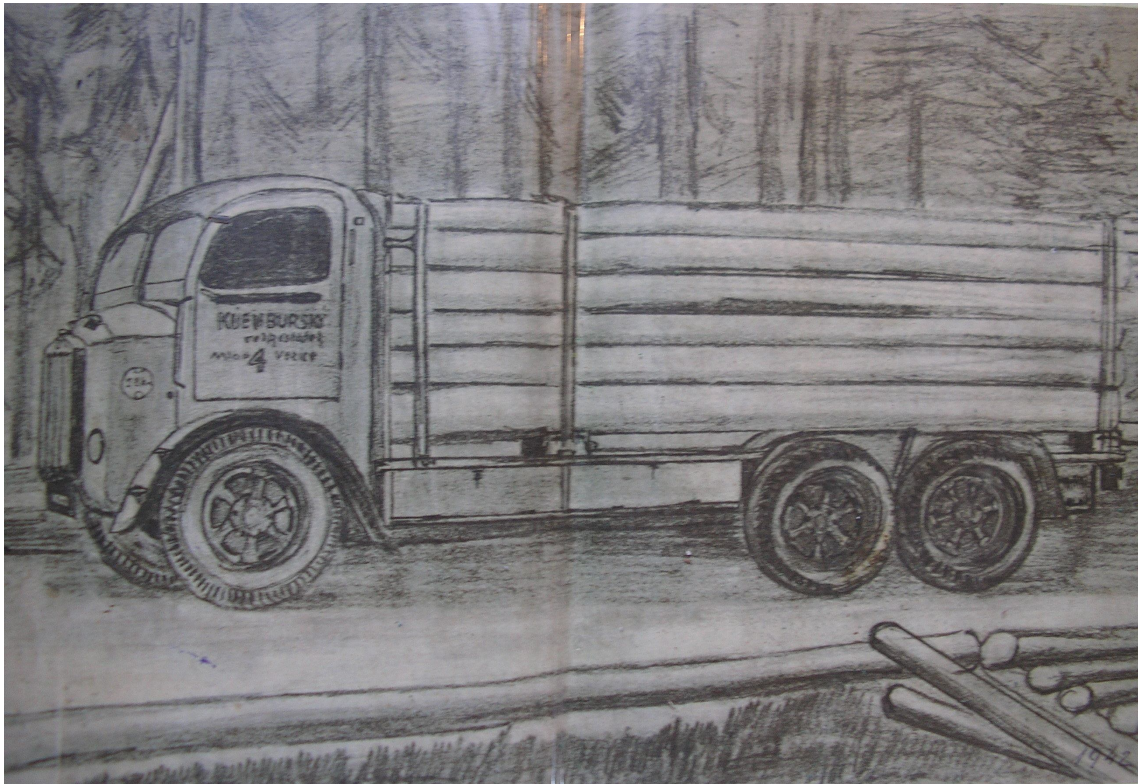
Příloha č.15.

Příloha č.16.

Příloha č.17.

Příloha č.18.

